

DOMOVINA

Upravništvo in uredništvo »DOMOVINE« Ljubljana, Knafličeva ul. št. 5. II nadstrop., telefoni od 3122 do 3126. Račun poštne hranilnice, podruž. v Ljubljani št. 10.711.

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 9. polletno 16. celoletno 36 din; za inozemstvo razen Amerike: četrletno 12. polletno 24. celoletno 48 din. — Amerika letno 1 dolar.

Kmečka mladina potrebuje več kmetijske izobrazbe

Naše kmetijsko gospodarstvo se vse prepočasno razvija. Vzrok temu je premajhna kmetijska izobrazba. Le malo je kmečkih gospodarjev, ki bi bili deležni pouka o naprednem kmetovanju in je naše kmetijsko delo odvisno le od posnemanja prednikov. Kakor so starejši obdelovali polje, tako delajo tudi njih nasledniki od rodu do rodu. Res je, da si eden ali drugi nabavi po zgledu naprednejših kmetovalcev razno zdajšnjemu času ustrezno kmetijsko orodje, katero mu nadomešča drage delavce, ki jih je tudi težavno dobiti, toda to je še premalo. Našemu kmečkemu človeku je treba temeljitejšo izobrazbo. Zatreji je treba zastarelo mišljenje, da je za kmeta dovolj, če ima le krepke roke.

Kmetijsko strokovno znanje dobivajo naši kmečki fantje le v kmetijskih šolah, ki jih je še vse premalo za naše zaostale razmere. Ker jih je premalo, ne morejo sprejeti vseh pouka potrebnih gojencev. Mnogi pa jih zaradi oddaljenosti ali pa tudi zavoljo ubožnosti ne morejo obiskovati.

Mnogo gojencev, ki dovrše z uspehom kmetijsko šolo, se posveti drugim poklicem ali pa svoje znanje uporabijo izven domačega kraja zaradi boljšega zaslužka. Oni pa, ki ostanejo na domačih posestvih, skušajo domače gospodarstvo spraviti na višjo stopnjo in iz posestev iztisniti čim večje dohodke. Vendar so to le posamezniki. Za izboljšanje našega kmetijskega gospodarstva bi morala biti deležna vsa naša mladina, ki zapusti šolo, kmetijskega strokovnega pouka. Pri vsaki osnovni šoli na našem podeželju bi morala biti kmetijska nadaljevalna šola za mladeniče in gospodinjska šola za dekleta. V teh šolah naj bi se naša mladina seznanila z najvažnejšimi in najpotrebnejšimi pojmi umnega kmetijstva. Pouk v teh šolah, ki naj bi bile obvezne za vse mladeniče in mladenke, naj bi vodili naši učitelji in učiteljice in kmetijski in drugi gospodarski strokovnjaki. Naše učiteljstvo bi se moralo v tej stroki temeljiteje izobraziti, zaradi česar bi bilo nujno potrebno v tem oziru naša učiteljska preustrojiti in dati kmetijskim vednostim potrebno prednost. Ustroj zdajšnjih učiteljskih šol je zadevno precej pomankljiv in mlad učitelj prinese iz učiteljske premalo kmetijskega strokovnega znanja.

Delaven učitelj, ki živi med kmečkim ljudstvom in se hoče iz ljubezni posvetiti vzgoji šolske in tudi izvenšolske mladine, ima zelo težavno stališče. Spoznati mora razmere, v katerih živi, spoznati potrebe ljudstva in kraja ter se sam izobrazevati v tem, čemur na učiteljsko niso posvečali potrebne pozornosti. Zato mu je potreba dobrih strokovnih knjig, ki jih navadno v učiteljski knjižnici ni, sam pa si jih zaradi skromno odmerjene plače pri najboljši volji tudi ne more nabaviti.

Kmetijske nadaljevalne in gospodinjske šole, ki jih je že nekaj po dravski banovini, vrše z dobrim uspehom svojo nalogo. Res je sicer, da je zlasti v višjih razredih osnovnih šol praktičnemu gospodarskemu znanju posvečenih lepo število tedenskih ur, ki so na škodo drugemu pouku, vendar otroci v teh letih še niso toliko zreli, da bi s pridom sprejemali vase v teh letih potrebne kmečke ved-

nosti, doumejo pač le osnovne pojme, a ko bi bili za uspešen pouk dovzetni, so največ pripuščeni samim sebi. Prav pošolska mladeniška doba je najvažnejša za kmečko mladino. V tej dobi navadno človek že pokaže, kako si bo utiral pot skozi življenje.

Tako bi bilo v tej dobi nekako obvezno šolanje kmečki mladini v trojno korist. Seznanilo bi jo z najvažnejšimi pogoji uspešnega naprednega kmetovanja ter ga istočasno odvrčalo od vseh nevarnosti in zapeljivosti, ki kmečko mladino tako radi vlečejo na stranpoti, zlasti v pijančevanje.

Kmetijske nadaljevalne šole so za kmečko mladino pravi blagoslov in le z njimi se bo mogla slovenska kmečka mladina izobraziti v najpotrebnejših kmetijskih vednostih, s čimer bo napredek našega gospodarstva res mogoč.

Uvedba državne trošarine na vino in žganje

V začetku tega leta je stopila v veljavo uredba o spremembah in dopolnitvah zakona o državni trošarini. Z novo uredbo se ukinejo vse dozdašnje banovinske trošarine na vino in žganje v kakršnikoli obliki in se uvede izključno državna trošarina, ki znaša: na navadno vino 1 din od litra, na fino vino 3 din od litra, na šampanjec 10 din od litra, na žganje 10 din od ene hektolitrske stonnje alkohola (v dravski banovini je doslej znašala trošarina na vino 1 din, na šampanjec 3 din od litra in na žganje 5 din od hektolitrske stonnje).

Kot navadno vino se smatra vsako vino od grozdia, ki je prevrelo. Kot fina vina se smatrajo vsa vina, ki imajo 16 in več odstotkov alkohola ali pet in več odstotkov vsebine sladkorja ne glede na ime in izvor vina. Pod šampanjcem se razumejo naravna in umetna neneča se vina, v katerih je prišlo do ponovnega vrenja v steklenici ali pa je dodan ogljikov dioksid. Kot žganje se smatrajo vsi destilati, ki ne vsebujejo več kakor 50 odstotkov alkohola, in destilati vina, vinskih trojin in podobnega, ki ne vsebujejo več kakor 55 odstotkov alkohola, če imajo vse značilnosti sirovin, iz katerih so pripravljene (doslej so se ne pravilniku o banovinskih trošarinah smatrali kot žganje destilati z več kakor 45, odnosno 50 odstotkov alkohola).

Trošarina na vino in žganje se plača pri puščanju v promet in rabo in jo plača kupec, odnosno prejemnik vina, ki je dolžan prijaviti vsak prejem vina in žganja v približnem oddelku finančne kontrole, ki takoj nato ugotovi količino in jakost in izda o tem uradno potrdilo. Na podlagi tega uradnega potrdila mora prejemnik ali kupec plačati ustrezajočo državno trošarino pri davčni upravi, če je v dotičnem kraju, sicer pa preko pošte ali Poštne hranilnice. Priznanico o vlačilu mora predložiti oddelku finančne kontrole, ki mu na osnovi te priznanice izda potrdilo o vlačilni državni trošarini. Poleg tega potrdi oddelku finančne kontrole tudi natančno količino vina, odnosno žganja, ki se prenese, ime in priimek prejemnika in kraj, kamor se vino ali žganje preneha. To potrdilo služi kupcu kot prevozna listina.

Pridelovalci vina in žganja, ki hkratu ne trgujejo z alkoholnimi pijačami (kmetije-vinogradniki), lahko izdelujejo za domačo potrebo vino in žganje v neomejenih količinah

brez kakšne predhodne prijave in brez plačila državne trošarine. Oni so le dolžni ustno ali pisмено prijaviti količino pridelanega vina in žganja, in sicer količino vina do 20. novembra vsakega leta, količino žganja pa po končani proizvodnji. Te prijave sprejemajo organi finančne kontrole. Oddelki finančne kontrole bodo preko občin objavili čas, kadar bodo njihovi organi obiskali dotično občino zaradi sprejemanja prijav. Pridelovalci (kmetovalci-vinogradniki) niso dolžni prijavljati prodajo ali odtuitev vina ali žganja, ker je to dolžnost prejemnikov, odnosno kupcev.

Vsi pridelovalci si morajo, kadar nosijo na trg vino in žganje zaradi prodaje, oveskrbeti od pristojnega občinskega oblastva spremnišce, na katerih mora biti poleg imena in kraja stanovanja pridelovalca navedena količina vina in žganja, ki se nosi na trg z označbo, da je dotično vino ali žganje lastni pridelek in da državna trošarina ni plačana.

Pridelovalci vina in žganja ki se hkratu bavijo s trgovino ali s predelavo alkoholnih pijač ali točijo alkoholne pijače na drobno ali na debelo, so dolžni svoj lastni pridelek vina prijaviti najkasneje do 24. novembra vsakega leta in takoj plačati državno trošarino. Žganje pa smejo proizvajati samo na podlagi predhodne pisemne prijave in pod kontrolo organov finančne kontrole. Državno trošarino na tako izdelano žganje morajo taksi pridelovalci plačati takoj, ko so žganje skuhal, in sicer na osnovi uradne ugotovitve kontrolnega organa. Če taki pridelovalci vnesejo vino ali žganje v trošarinsko skladišče, tedaj se odloži plačilo državne trošarine na vino in žganje do trenutka, ko se dasta v promet.

Pridelovalci, ki trgujejo tudi z vinom in žganjem, kakor tudi vsi prodajalci vina in žganja na debelo, so dolžni voditi knjigo vnosa in iznosa, v kateri morajo biti označene vse pridelane, nabavljene in prodane količine. Točilci alkoholnih pijač na drobno pa morajo voditi register o prejetih in prodanih količinah alkoholnih pijač. Postavke vnosa morajo biti opremljene z dokazili o plačani državni trošarini, kar bodo od časa do časa kontrolirali organi finančne kontrole.

Zaradi lažjega nadzorovanja prometa z vinom in žganjem, zlasti na ja se preneha tihotanstvo alkoholnih pijač, predložitve uredba, da morajo biti količine vina preko 10 litrov in žganja preko pet litrov v prometu

opremljene s priznanicami o plačani državni trošarini, odnosno z računi, potrjenimi od kontrolnih organov

Za uredbi so se morale vse zaloge vina in žganja popisati že 1. januarja. Pri pridovalcih vina in žganja (kmečk. del. - vinograd-

nikar), ki se ne dajejo s trgovino, se bo popis izvišil pozneje. In to na osnovi ustnih in pisnih prijav, ki jih bodo sprejemali organi finančne kontrole v krajih, kjer bivajo pridelovalci. Na te zaloge vina in žganja se ne bo pobrala državna trošarina

Pomanjkanje krme na Dolenjskem

Na dolenjske sejme je prihajalo zadnje čase mnogo živine. Kupčije pa niso najboljše. Vsakdo pač rajši prodaja, kakor kupuje. Vzrok je silno pomanjkanje krme, zakaj po mnogih dolenjskih krajih je povodenj lani vse zablatala, po hribih pa zaradi dolgotrajne suše ni bilo skoro nič sena. Otave niso skoro nikjer kosili. Po vrhu tega pa že več ko dva mesca razni prekupci po Dolenjskem nakupujejo in vozijo seno na trg v Zagreb.

To ima seveda zelo kvarne posledice, ki

se bodo pa še vse bolj pokazale, ko se bo živina naposled zaradi pomanjkanja krme morala prodati in ne bo dovolj gnoja za gnojenje njiv, vinogradov in travnikov. A kako naj naši mali posestniki kupujejo umetna gnojila, ko jim primanjkuje denarja še za potrebnejše reči. Tako bodo tudi naša polja dajala manj pridelka kakor običajno. Razen tega bo našemu malemu človeku zmanjkalo delovne živine in bo obdelovanje zemlje še bolj otežkočeno.

Novoletna voščila

Srečno novo leto želijo sorodnikom, prijateljem in zna ncem

Ber. Franc in Ana Zupančič.

Sisevac. Uduč Ivan in Miha z ženo Ljuzko (Sv. Jedert nad Laškim), Ivan Šoln (Šoštanj), Anton Florian z ženo Pepco (Škale) in Avgust Avsec (Trbovlje).

Skopje. Slovenski fantje aviatičarji: Rajner Stanislav (Liutomer), Velher Viktor (Ruše), Zaic Franc (Ruše), Rogel Ivan (Maribor), Keran Karel (Ruše), Prenek Pavle (Maribor), Muidrica Martin (Bratonci), Telišman Slavko (Maribor).

Vladimirovo. Orožniški narednik Klepec Julij s sorogro Reziko in narednik Vrbnik s sorogro Pavlino in sinčkom Andrejem.

Vrnjačka banja. Maček Pavle, orožniški kaplar (Prevoje).

*

Boussu (Belgija). Kaš Martin in njegova žena Ana (Velenje), Grum Jožef in Antonija (Petrovče), Srebot Martin in Elizabeta (Liboje), Gmajner Jakob in Ana, Žagar Viktor in Antonija (Galicija), Krainc Ivan (Liboje), Vodšek Jožef in Helena (Laško).

*

München (Nemčija). Staniša Anton (Omot), Jakše Jože (Kot), Bulič Stefan (Maline), Simonič Alojz (Podreber), Sale Franc (Ce-

lje), Stojnič Martin (Lokvica), Skala Ciril (Krvavčji vrh), Kocjan Anton (Novo mesto), Pečarič Janko (Curile), Stefančič Anton (Draščiči), Plut Anton (Dol), Videtič Matija (Dol), Jure Hrnjak (Brašljevica), Črne Matija (Kal), Košir Anton (Jesenice), Hofman Gregor, Kobe Ivan (Stari trg), Demšar Ivan (Škofja Loka).

Rheinhausen (Nemčija). Polšak Anton (Prevorje), Zalokar Anton (Košnica pri Celju), Arlič Matija (Dobje), Perc Jurij (Prevorje), Obrez Mihael (Prevorje), Kotnik Valentin (Prevorje), Zupan Janez (Prevorje), Kolarič Rozalija in Franc (Prevorje), Ravtar Ivan (Planinska vas), Knaubert Mihael (Pilštani), Žibret Ivan (Pilštanj), Žibret Franc (Planinsko Bobje), Čerkuč Vili (Zagorje), Zalokar Marko (Zagorje), Kolar Valentin (Pilštani), Centrih Mihael (Zagorje), Bevc Jožef (Zagorje), Kožel Vinko (Pilštanj), Lužar Mihael (Prevorje), Vogrinec Franc (Št. Rupert), Leskošek Franc (Brezje), Lončar Alfonz (Planinsko Dobje), Popelar Ivan (Sevnica ob Savi), Romih Ivan (Št. Rupert), Doberšek Leopold (Košnica).

Nellingen (Nemčija). Janez Nemec, Ferdi Mlinarič in Stefan Kovaš.

Za obnovitev naročnine — Dozor na priložene položnice

Današnji številki smo priložili poleg koledarčkov položnice za vsakega naročnika, da lahko takoj plača naročnino za leto 1940. Ker je naročnina nastenkostna, prosimo cenjene naročnike, da jo plačajo že prve dni meseca januarja, po možnosti za vse leto naprej. Tako ne bomo med letom imeli opravka z novimi položnicami in situacijo z opominom. Naročnina ostane nespremenjena: za domačo državo: celoletna naročnina 36 din, polletna 18 din, četrtletna 9 din; za tuje države: celoletna 48 din, polletna 24 din, četrtletna 12 din; za Ameriko pa celoletna en dolar.

Kdor bi po pomoti ne prejel položnice ali če se mu pokvari, naj piše na upravnitvo po drugo. Oni naročniki, ki so naročnino za leto 1940 plačali že poprej, naj kot zvesti naši prijatelji izročijo položnice znancem, ki še niso naročeni, in jih pridobijo, da se na »Domovino«, ki je vsem, ki jo poznajo in bere, najbolj priljubljeni list, naroče za novo leto.

Kdor je preteklo leto zastal z naročnino, naj s položnico ali poštno nakaznico hitro poravnava tudi zaostanke, da ne bo presledka pri pošiljanju lista.

Nadalje opozarjamo naročnike v inozemstvu, da naše položnice tam niso veljavne, zato jih nimamo priložili. V Franciji in Belgiji se naročnina lahko pošlje po mednarodni poštni nakaznici. Znesek je napisati v dinarjih, ki ga na pošti preračunajo, koliko mora pošiljatelj položiti v francoskih ali belgijskih frankih. Plačilo naročnine pa posreduje tudi Banka S. Baruch in Comp. v Parizu IX Rue Auber 11, na katero se je obrniti.

Naročniki v Nemčiji denarja za časopise ne smejo pošiljati, zato sprejemamo take naročnike le, ako plača zanje naročnino kaka oseba, ki biva v Jugoslaviji.

UPRAVNIŠTVO „DOMOVINE“

Prerokovanje lepe bodočnosti Jugoslaviji

Nemški astrolog (prerok iz zvezd) Grimm je leta 1925., torej pred 14 leti izdal knjigo »Bodočnost Evrope«, v kateri je objavil svoje napovedi za posamezne države v Evropi za 50 let naprej, torej do l. 1975. Pred 14 leti je Grimmova knjiga zbudila precejšno pozornost. Danes lahko ugotovimo, koliko so se Grimmove napovedi uresničile v preteklih 14 letih. Se bolj pa nas seveda zanima, kaj se naj zgodi v tej ali oni državi v bodočih letih. Izredno ugodna je Grimmova napoved za Jugoslavijo, o kateri piše:

»Jugoslavija je bila ustanovljena 1. decembra l. 1918. Tega dne so bile zvezde Jugoslovenom naklonjene. Pričakovanja so za vladajočo dinastijo zelo ugodna in država ima veliko bodočnost. Njeni odnosi do drugih držav bodo dobri, nacionalni razvoj je zagotovljen, prizadevanja naroda in vlad so pod ugodnimi zvezdami, ugled države rase, njena vojaška moč je čedalje večja. Slovanstvo bo imelo veliko moč. Jugoslavija je del te sile. Vseslovanstvo in socializem se združita v nepremagljivo politično moč pod monarhistično vladavino. Blagostanje naroda se bo povečalo, finance se bodo izboljšale, trgovina in promet bosta cvetela in država bo korakala v srečno bodočnost.

V napovedih za posamezna leta o usodi Jugoslavije beremo: L. 1937: Mirno leto. L. 1938: Povečano blagostanje z zakladi prirode. Nemiri med narodom, nezadovoljstvo in prepirljiva vlada vzpostavi mir. L. 1939: Mirno leto s poveljnim razvojem in ugodnimi razmerami. L. 1940: Vzpon v gospodarskem življenju. Na državniškem področju neznatni neuspehi, v splošnem pa ugodno leto. L. 1941: Mirno leto z ugodnim razvojem. L. 1942: Mir. Napredek. L. 1943: Dobri vplivi za narod in za gospodarstvo, manj ugodni za vlado politične motnje, spremembe v vladi. L. 1944: Nemoten napredek. L. 1945: Usodni vplivi za napredek in uspevanje. L. 1946: Zelo ugodne razmere za narod in vlado. Mir in sloga med obema. L. 1947: Ugodne razmere in splošen napredek. L. 1948: Mirno leto. L. 1949: Mirni razvoj. L. 1950: Splošno uspevanje. Napredek in dobro gospodarstvo.

Tako naprej do l. 1954. napoveduje Grimm srečne čase za Jugoslavijo, leta 1955. pa govore Grimmovi napovedi o začetku gospodarske in politične stiske in celo o možnosti vojne. Težavna doba bo trajala do leta 1964, ki bo usodno leto z velikimi spremembami. V nadaljnjih letih do leta 1975. pa se bodo razmere ustalile in država se bo nadalje ugodno razvijala.

D O P I S I

LESKOVEC PRI KRŠKEM (Smrtna kosa). V Straškem vrhu je umrl naš zvesti naročnik in prijatelj g. Jožef Vidovič. Zelo dolgo časa je bolehal, dokler ga smrt ni rešila velikega trpljenja. Pokojni Vidovič je bil vse svoje življenje velik prijatelj napredne nacionalne misli in vzor gospodarja na svoji obširni kmetiji. Dobrega pokojnika bomo obranili v najboljšem spominu. Svoicem izrekamo iskreno sočustvo!

POREDNEŽ

Jurček ima vrsto knjig, a vse se nanašajo nekako na eno snov. Ima namreč »Knjigo o lenem vedenju«, »Pravila lelega obnašanja«, »Pravilno občevanje z ljudmi« in podobno. »Odkod pa imaš toliko teh knjig?« ga vpraša teta.

Jurček samozavestno: »Vse sem ob raznih prikljubih dobil v dar!«

ALI HOČETE

zase nekaj veselja? Tedaj si naročite družinsko revijo »Prijatelj«. Eno številko dobite zastonj, če pošljete svoj naslov uravi v Ljubljano, Dalmatinova 8-D.

Pismo s češkega

Praga, decembra

V Pragi se je še lani po usodnem Münchenskem sporazumu opažalo bogastvo in trgovine so bile ob lanskem božiču komaj kos navalu nakupujočega občinstva. Letos vsega tega ni bilo. Prav pred prazniki je bila za dolgo vrsto blaga prodaja znatno omejena. Letos pa so šle zelo v denar knjige vseh vrst. Nikoli doslej se ni na božič prodalo toliko knjig kakor letos. To je pripisovati v nemajhni meri razpoloženju ljudstva, ki v današnji stiski išče utehe v branju.

Draginja tudi na Češkem stalno narašča. Od 1. septembra so po uradnih podatkih cene narasle za 5 odstotkov. Razen za hrano je hudo zlasti za milo, obutev in obleko. Pred božičem so v listih in po radiu pozivali zlasti premožnejše sloje, ki imajo kakršnokoli zalogo obleke in obutve, naj za praznike ne kupujejo ničesar, da bi tako bila dana večja možnost nakupa delavcem in nameščencem.

Število čeških delavcev, ki so bili odpo-

slani na delo v Nemčijo, presega že 100.000. Zanje je začel izhajati poseben dnevnik, ki ga vsak delavec prejema brezplačno. V prvi številki lista je objavljen članek predsednika dr. Hache pod naslovom »Mi vas ne bomo pozabili«. Članek zagotavlja, da na delavce v Nemčiji misli ves narod in z njim vlada.

Nemški podžupan v Pragi prof. dr. Pfizner je izdelal načrt za zgradnjo nemških predmestij v Pragi. Za nemško naselbino sta določeni predmestji Holešovice in Bubeneč. Od tod bo preseljeno vse češko prebivalstvo v druge dele Velike Prage, medtem ko bodo nemški prebivalci osredotočeni v imenovanih dveh mestnih okrajih.

Zlin, kjer so znane Batove tvornice, je bil doslej edino mesto s samo češkimi javnimi napisi. Zadnji teden pa je tudi Zlin dobil ukaz, da mora povsod na prvih mestih napraviti nemške napise v gotici, kakor je to že izvedeno po drugih mestih Češke in Moravske.

Politični pregled

Kakor je sklepati iz raznih dogodkov,

bodo državniški odnosi med Italijo in Sovjetsko Rusijo prekinjeni.

Italijanska vlada je pozvala svojega poslanika v Moskvi, naj pride v Italijo na dopust. Šele pred kratkim je imenovala sovjetska vlada Gorelkina za svojega novega poslanika v Rimu; ko pa je prišel v Rim, so se odnosi med Italijo in sovjetsko Rusijo glede na sovjetsko-finsko vojno znatno oslabšali. Te dni bi moral Gorelkin italijanskemu kralju izročiti svoja poverljiva pisma, do česar pa ni prišlo. Sovjetska vlada je svojega poslanika nenadno odpoklicala. Gorelkin je že zapustil Rim. Glede na to je tudi italijanska vlada poklicala svojega poslanika iz Moskve.

Iz Londona poročajo, da

bo Anglija vpoklicala letos še dva milijona vojakov.

tako da bo imela na kopnem, na morju in v zraku skupno okoli štiri milijone mož pod orožjem. Zadevni ukaz o vpoklicu dveh milijonov, odnosno o vojaški obveznosti, ki bo obsegala obveznike v starosti od 19. do 28. let, je kralj Jurij VI. že podpisal na seji kronskega sveta 1. januarja. Vpoklicu posameznih letnikov se bodo izvršili v teku leta.

Iz Helsinkov poročajo, da

sovjetske čete neprestano neuspešno napadajo Mannerheimovo obrambno četo.

Sovjetska vojska na tem odseku bojišča se ceni na 200.000 do 250.000 vojakov. Prihajajo na še nova ojačenja. Splošno se pričakuje, da se bo tu v kratkem začel odločilni sovjetski napad. Po finskih poročilih so bile finske čete zadne dni na vseh svojih bojiščih zmagovite. Poleg obilnega plena so zajele tudi cele batalione sovjetskih vojakov.

Iz Montevidea javljajo, da je

urugvajska vlada internirala nemški parnik »Tacoma«

kot pomožno vojno ladjo, ker v določenem času ni zapustila luke v Montevideu. Nemški poslanik pri urugvajski vladi je protestiral proti internaciji, češ da parnika »Tacoma« ni smatrati za pomožno vojno ladjo. Parnik »Tacoma« da je pomagal mornarjem z oklonice »Admiral Graf Spee« le kot brodolomec, ne da bi se bil sam udeleževal pomorske bitke. »Tacoma«, na kateri je zdaj poleg kapitana 60 nemških mornarjev, ne sme zapustiti pristanišča. Nemško oklonico »Admiral Graf Spee« je kakor znano po bitki z angleškimi vojnimi ladjami zelo poškodovano sam potopil kapitan Langsdorf, ki je nato izvršil samomor.

Iz Tokia poročajo, da se je začela

severno od železniške proge Kanton-Hankov nova velika japonska ofenziva.

Japonske čete so zavzele že nekaj važnih krajev v Kvantungu. Neka japonska kolona je napredovala že do Intanga 130 km severno od Kantona. Kitajci se krepko branijo.

Po francoskih kakor nemških poročilih je na zapadnem bojišču mir.

Le sem in tja pride do manj pomembnih prask in do nekoliko živahnije letalske delovnosti. Večje vojaške operacije onemogoča mraz.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. Za kg žive teže so se trgovali v Slovenjem Gradcu: voli I. po 5, voli II. po 4, voli III. po 2 do 3, telice I. po 5, telice II. po 4, telice III. po 3, krave I. po 4, krave II. po 3, krave III. po 2, teleta I. po 6, teleta II. po 5 din; V Ljubljani pa: voli I. po 6 do 6.50, voli II. po 5 do 5.50, voli III. po 4 do 4.50, telice I. po 6 do 6.50, telice II. po 5 do 5.50, telice III. po 4 do 4.50, krave po 2.50 do 4.50, teleta po 6 do 7 din.

SVINJE. Za kg žive teže: v Ljubljani: domači špeharji po 9 do 9.50, sremški špeharji 10.50 do 11, pršutarji po 8 do 8.50 din. V Radovljici: špeharji po 11, pršutarji po 8 do 9, v Šmarju pri Jelšah: špeharji po 12, pršutarji po 10, v Kamniku: špeharji po 9 do 10.50, pršutarji po 8 do 8.50, v Ptujju: špeharji po 8.25 do 9.75, pršutarji po 7 do 8, v Slovenjem Gradcu: pršutarji po 7 do 8 din.

SIROVE KOŽE. V Gornjem gradu: Goveje po 15, telečje po 17, svinjske po 10, v Slovenjem Gradcu: goveje po 12 do 14, v Ljubljani: goveje po 12 do 15, telečje po 16, svinjske po 6 do 10, v Šmarju pri Jelšah: goveje do 12, telečje do 13, svinjske po 6 do 8 din za kg.

VOLNA. V Slovenjem Gradcu: neoprana 10, oprana 20, v Radovljici: neoprana 35, oprana 45 din za kg.

SVINJSKA MAST. V Ljubljani: slanina 16 do 18, svinjska mast 21 do 22, v Radovljici: slanina 18, svinjska mast 21, v Kamniku: slanina 18, svinjska mast 20, v Mariboru: svinjska mast 18 do 20, sveža slanina domačih svinj 14 do 18, sveža slanina hrvaških svinj 15 do 16, prekajena slanina 15 do 25 din za kilogram.

FIŽOL. V Radovljici 700 do 800, v Kamniku 400 do 500, v Mariboru 600 do 700, v Ljubljani 525 do 650 din za 100 kg.

KROMPIR. V Ljubljani 175 do 200, v Radovljici 150, v Kamniku 125 do 150, v Gor-

ljem gradu 140, v Slovenjem Gradcu 150 din za 100 kg.

KRMA. V Ljubljani: seno 70, slama 30, v Šmarju pri Jelšah: lucerna 30 do 35, seno 50 do 80, slama 30, v Radovljici: seno 70, slama 40, v Gornjem gradu: seno 80, slama 50, v Slovenjem Gradcu: seno 85, slama 35 din za 100 kg.

JAJCA. Povprečna cena na Slovenskem 1 do 1.50 din za kos.

SIROVO MASLO. V Šmarju pri Jelšah 36, v Radovljici 42, v Gornjem gradu 20, v Slovenjem Gradcu 30 din za kg.

MED. V Ljubljani 18 do 21, v Kamniku 18 do 20, v Šmarju pri Jelšah do 18, v Radovljici 20 din za kg.

VINO. V okolici Šmarja pri Jelšah se trguje pri vinogradnikih navadno mešano vino po 3 do 5, finejše sortirano pa po 5 do 7 din za liter.

Sejmi

- 7. januarja: Smartno pri Litiji.
- 8. januarja: Krka, Nova cerkev, Šmarje pri Jelšah, Žerovnica;
- 9. januarja: Ljutomer (samo živinski), Metlika, Kamnik;
- 11. januarja: Planina pri Sevnici;
- 14. januarja: Sv. Filip pri Večerah,

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili 2. januarja v devizah (preve številke pomenijo službene tečaje, druge v oklepajih pa tečaje na svobodnem trgu):

1 angleški funt za 174.90 do 178.10 (za 216.10 do 219.33) din;

100 francoskih frankov za 98.85 do 101.15 (za 122.19 do 124.49) din;

1 ameriški dolar za 44.24 do 44.84 (za 54.80 do 55.20) din;

1 švicarski frank za 9.95 do 10.05 (za 12.28 do 12.38) din;

1 holandski goldinar za 23.55 do 23.93 (za 29.09 do 29.47) din;

1 belgijsko belgo za 7.41 do 7.53 (za 9.16 do 9.28) din.

Voina škoda se je trgovala v Beogradu po 425 din. Nemške klirinške marke so bile po 14.80 din.

Novice

♦ Po novi uredbi o rekviziciji so rekviziciji podvržena vsa zasebna in javna sredstva. »Službene novine« objavljajo uredbi o rekviziciji. Po nji se smatra rekvizicija za prisilno jemanje razpoložljivih sredstev za potrebe vojske in države, prav tako pa tudi za potrebe prebivalstva. Rekviziciji so podvržena vsa zasebna in javna sredstva na ozemlju Jugoslavije, tako jugoslovenskih kakor tujih državljanov, v kolikor niso izrecno izvzeta od rekvizicije. Rekvizicija se vrši samo tedaj, kadar potrebam ni mogoče zadostiti z rednimi sredstvi. Rekvirirana sredstva se plačujejo v denarju. Če pa ni na razpolago denarnih sredstev, se plačujejo v bonih kakor tudi v rekvizicijskih priznanicah. Način plačevanja se mora pravočasno objaviti prebivalstvu. Rekvizicija je lahko splošna ali krajeva. Uredba našteva sredstva, izvzeta od rekvizicije, med njimi orodje in pribor, ki služita posredniku kot neogibno sredstvo za vzdrževanje. Glede hrane in krme določa uredba, da se ne more rekvirirati hrana, potrebna za štiri mesece od dneva rekvizicije. Po uredbi vrši rekvizicijo občinsko oblastvo, in sicer komisija treh članov, izmed katerih mora biti eden civilna oseba in član občinske uprave, kjer se rekvizicija vrši, razen v krajih, kjer ni občinskega oblastva. Vsak lastnik, ki mu je bilo kaj rekviriranega, ima pravico pritožiti se v mesecih po demobilizaciji, če ni zadovoljen z odškodnino.

Bralce in bralke opozarjamo, da se bo odslej roman začel zmerom na četrti strani.

* **Stavka v Trbovljah se je končala.** Pred novim letom se je končala stavka v trboveljskih premogokopnih obratih. Delavstvo je spoznalo položaj in nespametnost stavke. Trboveljski premogokopni obrati soet v redu delajo od 27. decembra zjutraj. Oblastva pozvedujejo za tistimi, ki so delavstvo zavedli v stavko.

* **Povišanje prejemkov železničarjem.** Po vesti iz Beograda so se 1. januarja povečali prejemki vsemu železniškemu osebju za 20 odstotkov, železniškim delavcem pa za 9 odstotkov.

* **Sokolstvo proti sovražnikom države.** Beograjski listi priobčujo naslednjo izjavo sokolskega starešine Čede Miliča v Mostaru: »Sokolstvo mora ugotoviti, da so politične stranke v medsebojni borbi za oblast pozabile splošne državne in narodne koristi. Naša država jugoslovenska ladja je v strahoviti burji. Zaradi tega Sokoli v tem usodnem času ne smejo izdati svoje od Boga jim dane polne sile v službi kralja in domovine. Zato zahtevamo od svojega vodstva, da uporabi vso svojo veljavnost, svojo pravno in duhovno silo za to da narodnega edinstva za Sokole ne bo mogel nihče odpraviti, da v teh usodnih časih vse politične stranke pozabijo svoje strankarske koristi in račune in da složno prevzamejo odgovornost pred Bogom in narodom za nadaljno usodo domovine ter odločno nastopijo proti vsem maščobam in nasilju, ki ga načrtuje izvajati komunisti. Te nesprotnike države kakor tudi vse ostale, ki izpodkopavajo temelje države, je treba razkrižati.«

* **Plače čevljarjskih delavcev v Ljubljani so se povešale.** Na pogajanjih med zastopniki Združbe čevljarjskih mojstrov za sodni okraj Ljubljano in čevljarjskimi pomočniki, zastopniki po Splošni delavski strokovni zvezi Jugoslavije v Ljubljani je bil dosežen sporazum, na podlagi katerega se prizna delavstvu od 1. januarja 15 odstotna draginjska doklada na kosmati zaslužek. Da se ne bo za vsak manjši porast ali padec draginje vršilo mezdno gibanje z ene ali druge strani, je sporazumljeno da more šele 10 odstotni porast ali padec draginje povzročiti novo gibanje za zvišanje ali znižanje delavskih prejemkov. Kolektivna pogodba in tarifa z dne 24. aprila 1939. ostaneta brez spremembe nadalje v veljavi.

* **Ga. Olipova je umrla.** V Radovljici je preminila v 78. letu starosti blaga, nacional-

na žena ga Neža Olipova. Bila je preprosta kmečka mati, žena trdega dela in zlate poštenosti. Svojo družino je vzgojila v strogo navrednem in nacionalnem duhu. Njen starejši sin dr. Janko Olip je znan slovenski odvetnik v Beogradu, mlajšega sina Boštjana pa je izgubila med vojno. V Murau na Štajerskem je bil med vojno zanetil upor 7. lovskega bataliona. Bil je obsojen na smrt in je padel pod kroglasti s klicem: »Živela Jugoslavija!« Razen sina Janka zapuščala rajnika Olipova mama še štiri hčere ter več vnukov in pravnukov. Bodi ji ohranjen časten spomin! Žalujemočim svojcem izrekamo iskreno sožalje!

* **Zadni viški župan preminil.** V Rožni dolini v Ljubljani je umrl v 70. letu starosti mizarški mojster g. Jurij Petrovič. Rajnik je bil zadnji viški župan pred priključitvijo viške občine k mestu Ljubljani. Zupanoval je viški občini 10 let in je za občino izredno mnogo storil. Nemašne njegove zasluge so regulacija Gradašnice in Glinščice, električna razsvetliava, vodovod in kanalizacija. Mnogo je deloval tudi v rožnodolskem društvu. Po rodu je bil iz Podkraja pri Hrušici na Notranjskem. Zaslužnemu možu bodi časten spomin, njegovim svojcem naše sožalje!

* **Smrt uglednega napredniaka.** V Goriški vasi pri Škocijanu je umrl tesarski mojster in posestnik g. Anton Runar, star 66 let. Rajnik je bil izredno marljiv gospodar. Večkrat je bil izvoljen v občinski odbor. Ljudje so ga zaradi njegove vestnosti pri prevzetih delih povsod spoštovali. Mož, ki je bil zmetom v naprednih vrstah, bodi ohranjen blag spomin, žalujemočim svojcem naše sožalje!

* **Kmetje koljejo živino doma.** Zaradi slinavke v mariborskem okolišu niso dovoljeni živinski seimi. Zato živina kljub veliki mu izvoku nima nobene cene. Kmetje v mnogih krajih več ne prodajajo živine prekupčevalcem in mesarijem, temveč jo koljejo sami doma in prodajajo meso. Na ta način izkupijo za meso več, kakor bi dobili od prekupčevalca.

* **Nova odmera tarife za radijske aparate v gostilnah.** Za radijske aparate v javnih lokalih se plačuje 30 din za mesec, za vsakodnevno sviranje v lokalih 50 din na mesec.

* **Za dva kovača je preplaval led-nomrzo reko.** Skozi Gline na Hrvaškem teče rečica Glina, na kateri je zgrajeno kopališče. Te dni je stala na kopališču skupina mlajših ljudi, ki so se med drugim razgovarjali tudi o tem,

za katero ceno bi se kdo upal preplavati reko. Trgovski pomočnik Bogdan Pučuča je izjavil, da bi preplaval reko sem in tja za dva kovača. To vsoto so navzočni hitro zbrali. Nato se je Pučuča slek, skočil v vodo ter splaval na drugi breg in nazaj. Nato se je oblekel, spravil dva kovača in šel na sprehod.

* **Žena je umrla, mož pa je moral v bolnišnico.** Na sveti večer je nenadno zadela kap ženo upokojenega železničarja Ivana Puklavca, stanujočega v Pernici. Mož je hotel k zdravniku, toda na poledenelih tleh mu je spodrsnilo. Padel je tako nesrečno, da se je ves potolkel po glavi in obležal na cesti. Nezvestnega so našli ljudje in spravili v bolnišnico. Njegovi ženi seveda ni bilo pomoči, ker je bila že mrtva.

* **Smrt v vodnjaku.** Pri posestniku Karlu Tajnšku v Košnici so popivali vso noč v družbi godbenikov. Zjutraj pa je šel Karel Tajnšek krmiti živino. Po lestvi je stopal na kozolec, na je izgubil ravnotežje in padel naravnost v vodnjak. Ko so ga kmalu nato našli, je bil že mrtev.

* **Dva požara.** V Senčurju pri Kranju je te dni gorelo Posestniku Beliharju so otroci podtaknili ogenj in mu je zgorel del gospodarskega poslopja. V Britofu pri Kranju pa je gorelo pri mežnarju. Zaradi slabega dimnika so se vnele saje in je zgorelo vse podstrešje s senom, ki je bilo spravljeno v niem. Gasilci so preprečili, da se požar ni razširil dalje.

* **Utonila je v domačem vodnjaku.** 60-letna Katra Medvedova v Čepovanu je podila kokoši v kokošnjak. Pri vodnjaku je mahnila za neko kokošjo, a pri tem ji je spodrsnilo, da se je nagnila čez ogradni zid in padla v vodnjak. Domači so ji sicer takoj prhiteli na pomoč, a vendar je niso mogli dovolj napol spraviti iz vode. Medtem pa je nesrečnica utonila. Nesreča je zbudila v Čepovanu globoko sočutje s hudo prizadeto družino.

* **Smrt na nesreča kretničarja.** Emil Pavletič, 27 let stari kretničar, je bil zaposlen pri železnici v Pulju in poorejen neposredno vojaškim oblastvom. Pred dnevi so premikali s puške postaje v bližino skladišče reke gonov starega železja. Pavletiča pa je nenadno pri delu spodneslo, da je padel naravnost pod železniški voz, ki ga je povozil. Bil je takoj mrtev. Mož je zapustil ženo in tri nedorasle otroke.

* **Pes je preprečil večji požar.** V Potrebinovi hiši pri Sv. Križu blizu Litije so zaradi

Paul Keller

8

DOM Roman z gora

Poslovenil B R

Vse vprek so govorili. Obrazi so jim žareli in tudi najbolj zaspani in počasni med njimi so bili razburjeni. Izpodbujala jih je še pišča, ki se je niso branili. Samo o Bukovniku so govorili.

Mimo je šla godba. Toda le nekaj žensk je stopilo k oknu, moški se za takšne zabave danes niso brigali.

Kmečki fant je stopil v izbo in sporočil svojemu gospodarju, »da je njegov konj tako čuden in da ga menda zavija.« Drugače bi bili v taknem primeru vsi tekli v hlev, kjer bi bil vsakdo hotel pokazati svojo izkušnost pri konjskih boleznih. Danes pa je lastnik konja komaj pregovoril svojega svaka, da sta šla pogledat, kako je prav za prav s konjem.

Tako je bilo, kakor takrat, ko mlatilnica ropota na dvorišču.

Toda kakor gospodar prekriči tudi hrup mlatilnice, tako so imeli tudi tu moža, ki je znal biti glasnejši od vseh drugih.

To je bil vaški brivec.

»Da, državni pravdnik — ta je mož! Zagovornik — zagovornik je pa kakor žid! Za denar je pač delal! Toda državni pravdnik, ta je znal povedati svoje! Gromska strela, ta je vsem znal brati kozje molitvice!«

Potem so se nekoliko pomirili in brivec je lahko nadaljeval: »Kdo naj bi bil, če ne on? Nobenega potepuha ni bilo tisti dan na va-

si. Ali ste mar katerega videli? Jaz ne! In da bi bil kdo iz vasi? V naši vasi ni požigalec — razen — če —«

»Da ne boš česa rekel o Bercetu!« ga je nekdo posvaril.

»Kdo pa govori o Bercetu? Kvečjemu Bernik! Ta bo pa že vedel, zakaj se vleče za Bukovnikove.«

Še tišje je postalo. Le nekateri so se pomenljivo nasmihali in Oreharica je zvedavo pogledala naokoli.

Brivec je spet povzel besedo:

»Nikomur ne privoščim hudega, toda Berniku je čisto prav. Zdaj jo je dobil po čeljustih! Ali še veste, kako je takrat napravil tisto posmehljivo pesem name: »Najprej padar v hišo, potlej smrt...« Le smejte se, kakor ste se takrat smejali — toda koga pusti Bernik v miru? Nikogar! Prav nikogar! Misli si, da je pametnejši kakor kmetje. Takšen prismojen cunjar! Zdaj bo lahko tri dni v kehi pesmi delal! Državni pravdnik se ne pusti kar tako kot drugi. Bo vsaj čutil, kaj se pravi obdelovati poštene ljudi!«

»Brivec je pa tiček!« je nekdo vzkliknil ves navdušen.

»Saj vam rečem«, je vneto nadaljeval brivec, »da bi moral biti jaz za pričo. Drugače bi se bilo končalo! Vse bi bil povedal, da bi se bilo gospodom malo posvetilo. Če pa kličejo seveda Roglje in take ljudi —«

Vsi so se zasmejali.

»Osel je gobezdal o duraku, kakor bi bilo to kaj v zvezi z ognjem — saj so se vsi smejali, ko ga je tako polomil. Toda takšne priče je Bukovnik potreboval!...«

»Nekaj pa rečem. Prav dobro se Bukovnik na zatožni klopi ni počutil. — na obrazu se

mu je videlo, da ne.«

»Seveda, v ječi človeka mine napuh! Prej mu ni bilo nič dovolj visoko in dovolj dobro. Jaz sem mu bil premalo, da bi ga bil bril in strigel. Da mu napravim prave stopnice na vrhu glave, mi je zabrusil. Rajši se je peljal v mesto in plačal tam dvajset krajcarjev za striženje. Seveda, preveč denarja je imel.«

»Vražje ponosen je bil«, je nadaljeval nekdo drugi. »Če nisi hodil z njim skupaj v šolo, ga nisi smel tikati.«

Spet se je na široko razpletel pogovor o Bukovniku.

Tedaj je stopil v izbo Berce. Če bi bil prišel sam župnik, ne bi bili ljudje tako hitro potihnili, kakor so zdaj.

Oštir se je v zadregi ozrl naokoli in stopil k mizi. »Malo kave mi dajte najprej«, je rekel Berce.

»Na zdravje, gospod Berce!« je zaklical brivec in se približal njegovi mizi.

Drugi so pozorno čakali, kaj bo zdaj.

»Na zdravje! Na zdravje! je suho odzdravil Berce. Tedaj so se odprla vrata in za dekle, ki je skočila v izbo, je prišel Bukovnikov Henrik. Nihče ni videl ne dekle ne Henrika. Vsi so gledali proti Bercetovi mizi. Henrik je naipreje obstal, kakor ne bi bil vedel, kaj naj stori. Potem je sedel na stol v kotu pri točilni mizi. Ko je v sodni dvorani omedlel, ga je dala mati spraviti v gostilno. Pa se je hitro opomogel. Potem je prišel nekdo z novico, da so očeta oprostili. Tedaj je mati šla po očeta. On pa je ostal sam v gostilni in tu čakal na starše.

»Kaj ste pa tako molčeči, gospod Berce«, je vprašal brivec. »Ali ste morda jezni?«

hudega mraza naložili v peč več kakor drugače. Ko so legli k počitku, je bilo v peči še nekaj žerjavice. Cev je speljana mimo trama in proti jutru se je vnelo lesovje na podstrešju. Vsi hišni stanovalci so trdno spali in ni nihče opazil ognja. Pes pa je zaradi ognja začel lajati in skakati, zaradi česar so se stanovalci zbudili in šli gledat. Hitro so začeli donasati na podstrešje vodo in gasiti goreči les. Čez čas se jim je posrečilo pogasiti ravnovje. Bilo pa je že res v poslednjem trenutku. Malo kasneje bi bil ogenj zajel vse podstrešje in hišo.

* **Nevaren požar ob izviru nafte.** V Peklenici pri Čakovcu je večji izvir nafte, ki ga že nekaj časa izkoriščajo. Delajo samo podnevi, ponoči pa straži naprave nočni paznik. Ta je nedavno ponoči zaradi mraza zakuril ogenj in pri ognju zaspal. Plameni pa so prav kmalu preskočili na leseno barako, v kateri je bilo spravljeno orodje za vrtnanje. Ogenj se je nato razširil tudi na ostale zgradbe okrog vrelca. Prihitali so gasilci, ki se jim je z velikim naporom posrečilo zažetiti ogenj tako, da se ni razširil na izvir nafte.

* **Volkovi pod Velebitom.** V severni Dalmaciji in v Hrvaškem Primorju je zavladal hud mraz, ki je prignal iz velebitskih gozdov volkove. V nekaterih vaseh pod Velebitom so se pojavili volkovi v večjih tolpah in napravili precej škode po hlevih.

* **Iz drvečega vlaka skočil in se ubil.** Na povratku iz Belgije v domovino je ladijski kurjač Šime Keran, doma iz Sukušana pri B'ogradu ob morju, blizu Trbovelj skočil iz vlaka. Padel je tako nesrečno, da si je prebil lobanjo. Komaj 36-leten zapuška doma žena in tri nepreskrbljene otročiče, katerim je nesel božična darila. Pogreb je bil na božični dan na trboveljskem pokopališču. Bodi mu lahka slovenska zemlja!

* **Brez sledu.** Trgovka Zofija Lešnikova, stanujoča v Taborski ulici 6 v Mariboru, je prijavila policiji, da je na Stefanovo izginila njena 36letna služkinja Neža Pušnikova. Dejala je, da gre na sprehod. Odtlej se Pušnikova ni več vrnila. Policija skuša zdaj dognati usodo pogrešane služkinje.

* **Samomor.** V Gradiščaku pri Sv. Lovrencu v Slov. goricah se je v očetovi viničarji obesil 24letni posestnikov sin Lovrec Rep. Sosedje, ki so ga našli, so ga takoj poskušali obuditi k življenju z umetnim dihanjem, vendar so ostali vsi poskusi zaman. Rep je imel prejšnji dan s svojim bratom prepir, med ka-

»Kaj se ne bi človek jezil! Toda Bernika bom tožil! Mene ne bo nihče obmetaval z blatom!«

»Prav imate. Zdajle smo govorili o tem. Bernik že ve, zakaj drži z Bukovnikom, — saj veste zakaj. Vi ste se pa dobro držali, gospod Berce. Saj vam je tudi državni pravdnik priznal, da vam ni mogoče ničesar očitati.«

»Kdo bo pa požigal hišo, ki ima svoj denar v njej? Ali morda res kdo misli, da sem bil jaz?«

Berce je vstal in izzivalno pogledal po izbi. Ljudje so se takoj začeli ogorčeni braniti in ugovarjati in nekateri so ostriju še stisnili roko.

»Dobro vemo, kdo je bil«, je rekel brivec, »in naj ga sodišče desetkrat oprusti! Ta napihnjena svojat —«

»Jezes, fant —«

Neka ženska je zavreščala in zdaj so vsi pogledali proti temnemu kotu, odkoder je stopil Bukovnikov Henrik. Z žarečimi očmi kakor zver, je stal pred njimi. Beli zobje so se mu svetili. Pesti so se mu stisnile. Potem se je sklonil in se pognil, kar splezal na dolgega brivca in ga nekaikrat tako udaril s pestjo po ustih in po nosu, da se mu je vlila kri. Drugi so kar otrpnili.

Bukovnikov Henrik je stal spet sredi sobe. »Tistega, ki bo še kaj takega rekel o mojem očetu, — tistega bom prav tako zmlatil!«

Nekaj ljudi je zagodlo, drugi so se posmehljivo rezali.

»Mojeja očeta so oprostili, — nedolžen je, — sodišče je to reklo in verjeti morate!«

Nihče se ni zganil. Henriku so solze zalile oči.

terim ga je ranil z nožem. To si je vzel tako k srcu, da si je končal življenje.

* **Lovec ustrelil fanta.** Nedavno sta šla lovca Cividini in Gjorgjevič iz Karlovca na lov v Ozalj. V vasi Preseki ju je srečala skupina fantov, ki so jima začeli groziti in zahtevali od njiju, da morata takoj zapustiti lovišče in odložiti puški. Lovca je spremljal gozdar Nikola Horvat. Misleč, da ga hočejo fantje napasti, je ustrelil med nje Zadel je Janka Videčka, ki je kmalu izdihnil.

* **Odmev hude avtomobilske nesreče pred sodiščem.** Šofer France Colnar je 18. marca lani vozil z avtomobilom dva potnika po državni cesti iz Ljubljane proti Št. Vidu. Vozil je, kakor naglašajo obtožnica, po ravni tlakovani cesti nepravilno in tako nebrevidno, da je zakrivil hudo nesrečo. Pri remizi je hotel z veliko brzino prehiteti drugega avtomobilista in vmes je prišel še kolesar Josip Bizjak. Pri naglem prehitovanju pa je avto z vso silo zadel v tramvaški voz. Sunek je v tramvaju na zadnji strani sedečega Ivana Rožmana vrgel ob tla. Rožman je dobil hud pretres možganov in prelom lobanje. Za temi poškodbami je pozneje umrl v bolnišnici. Pred kazenskim malim senatom v Ljubljani je bil šofer France Colnar obsojen zaradi prestopka zoper varnost javnega prometa in življenja ljudi na štiri mesece zopora.

* **Zasledovan slepar.** Tvrška »Univerzal« v Domžalah je prijavila oblastvom bivšega kniževodjo Ivana Cedilnika, češ da jo je osleparil za 195.000 din. Cedilnik, star 40 let in doma iz Rodice je izginil. Sodišče je izdalo za njim tiralico. Cedilnik je visoke postave, podolgastega suhega obraza, črnih las in nosi stalno očala.

* **Pobegnil iz zopora.** Iz zaporov okrožnega sodišča v Novem mestu je že pred božičnimi prazniki pobegnil 21-letni Alojzij Cesar, ki je sedel zaradi tatvin in drugih grehov. Zasledovanec je doma iz okolice Mirne peči.

* **Ponarejalec denarja pod ključem.** Orožniki so te dni ujeli cigana Janka Brajdiča iz novomeške okolice, ki je bil vodja družbe, ponarejajoče denar. Njegove pajdaše so že prej spravili na varno.

* **Pet let bodo imeli mir** prebivalci Dravske doline, ki jo je strahoval zloglasni vlomilec in tat 25letni Valentin Štrukelj. Štrukelj je bil namreč te dni pred malim senatom mariborskega okrožnega sodišča obsojen na pet let

»Ali je kdo, ki ne verjame, da je moj oče nedolžen?« je obupan vprašal.

Niti glasu.

»Saj je vendar vaš človek in morate mu verjeti!« Henrikov glas je bil zdaj že moledujoč.

Zaslišal je sovražno mrmanje. Tedaj je ves besen zakričal med solzami:

»Potem — potem — ste pa vsi sami lumpje!« In še preden so mogli močje vstati, da bi pridržnega fanta kaznovali, je Bukovnikov Henrik izginil.

Po tihih cestih je ves utrujen prihajal možak in zraven njega blede žena. Njima naproti je stopil Henrik.

Obstal je pred očetom, pa mu ni dal roke. Plašno ga je pogledal z otroškimi očmi.

»Oče, povej mi, ali si bil ti?«

Bukovnik je čutil pomen tega trenutka.

»Ne, fant, nisem bil.«

Tedaj se je deček globoko oddahnil, prijel očetovo roko in jo poljubil.

Potem so šli proti koncu mesta, kjer jih je čakal Rogelj in jih vzel na voz.

Niti besede niso izpregovorili na vsej dolgi poti. Večerilo se je že, ko so prišli do domače kočice. Bukovnik je medlo, plašno pogledal proti razvalinam. Tedaj je zapihal veter od podrtih zidov.

»Bukovnika so oprostili,« je dejal brivec, ko se je vrnil domov. »Toda maščeval se mu bom, in mladi zvenini tudi. Če mi le ne bi zmerom nos tako krvavell! Saj bi ga opilil! Toda starega bom dobil, če me stane ne vem koliko. Ne bom miroval, dokler ne bo vse razkrita in dokler ne bo od sedel.«

robije, ker je izvršil 18 vlovov in tatvin. Pri razpravi je Štrukelj, ki je bil že šestkrat kaznovan, svoje grehe priznal.

* **Še pred cerkvijo nisi varen pred nožem.** Na božič po končanem popoldanskem cerkvenem opravilu so se po stari kmečki navadi zbrali možje in fantje pred cerkvijo pri Sv. Urbanu blizu Ptujja. Med tem so bili tudi 27-letni posestnikov sin in najmlajši občinski odbornik občine Sv. Urbana Franc Kramberger iz Desincev, viničarski sin Pšajt in kočarski sin Horvat, oba iz Ločkega vrha. Zaradi nekega starega sovraštva se je med temi tremi vnel prepir. V trenutku je potegnil Pšajt nož ter ga dvakrat zasadil Krambergerju v prsi in vrat. Prerezal mu je žilo odvodnico. Ko se je Kramberger zgrudil hudo ranjen na tla, so prihitali ljudje ter ga odnesli v bližno gostilno, kjer pa je po polurnem trpljenju izdihnil. Pšajt se je sam javil oblastvom.

* **Smrtna žrtev fantovske bitke.** V neki gostilni v Račah je prišlo med fanti do hudega pretepa, med katerim je bil s strelom iz revolverja ranjen 30letni Josip Pogorelec. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer je umrl.

* **Ni vzel denarja.** Nedavno je bil tatvine denarja pri trgovki Miri Brundule v Mežici osumljen neki 15letni fant. Trgovki je zmanjkalo 10.000 dinarjev. Preiskava je ugotovila, da ta fant ni bil pri tatvini prav nič udeležen.

* **Kaznovani tihotapci.** Pred dnevi se je zaključila pred tržaškim sodiščem velika razprava proti tihotapcem, ki so jim dokazali, da so pretihotapili v državo 55 ton kave. Glavni obtoženec Arturo Scandelari je bil obsojen na 10 let ječe in 4.45 milijona lir kazni. Trije soobtoženci, ki tudi niso domačini iz Julijske krajine, so bili obsojeni na ječo po dve do tri leta in denarne kazni v skupnem znesku 2.74 milijona lir. Pet nadaljnjih obtožencev je bilo oproščenih.

* **Kazen za izsiljevanje.** Tričlanski senat v Celju je obsodil 29letno šiviljo Marijo Butkovičovo iz Zagreba na osem mesecev strogega zopora, ker je z izsiljevanjem izvabila dvema duhovnikoma v slovenjegraškem srezu 21.500 din.

* **Obsojen zaradi tatvine.** Klemenčič Rudolf iz Negove je bil zaradi več tatvin obsojen na štiri mesece strogega zopora pred mariborskim sodiščem.

* **Iz maščevanja je hotel zažgati očetovo**

In ker tega ni mogel storiti, je storil nekaj še slabšega. Od hiše do hiše ga je vedel njegov poklic in v vsaki hiši je ukradel Bukovniku nekaj časti in spoštovanja.

Kdor nima ne hiše, ne peči lastne zemlje, ima vendar lahko svoj dom, tisti, ki pa nima koticke v srcu svojih soljudi je brezdomec.

In takšni brezdomci so postali Bukovnikovl.

Novoletni dan je bil. So leta, ko sedi čas utrujeno in zaspano na našem ognjišču in plete svoje sive pajčevine, da niti ne opazimo, kako potekata pomlad in poletje in kako se v vsakdanjosti dni staramo. So pa tudi leta, ko gospodari čas kakor opravljava baba: podira in gradi, premika in izpreminja, sadi vedno nove cvetive na okno, preden usahnejo stare, podi ljudi iz hiše in sili vanjo nove, in nam nazadnje pokaže dom, ki ga ne moremo več spoznati.

Takšno leto je prišlo k Bukovnikovim.

Na novega leta dan se je začelo. Berce je stopil v izbo in je moral slišati iz Bukovnikovih ust, da ga ne sme več imenovati Hermana ali ga celo tikati.

»No pa niti sedel ne bom«, je užaljen rekel Berce. »Samo na kratko bom povedal, da ti odpovem posojilo. Tistih 10.000 goldinarjev. Poslal ti bom še pismeno, da bo vse po predpisih.«

Bukovnik se ni ganil in ni rekel niti besede. Berce je počasi stopil k vratom. Še enkrat se je obrnil in vračujoče pogledal Bukovnika. Ta pa je ostal miren. Tedaj je Berce zaprl vrata za seboj.

Uro nato je hlapec prinesel pismeno odpoved in jo izročil Bukovniku. Pod Bercetovim

hišo. Oktobra je nastal v kletnih prostorih Vinka Babiča v Studencih pri Mariboru požar, ki so ga pa domačini pravočasno opazili in pogasili. Preiskava je dognala, da je požar zanetil 29letni Viljem Gorišek. Gorišek se je moral te dni zaradi tega zagovarjati pred malim senatom mariborskega okrožnega sodišča, ki ga je obsodil na šest mesecev strogega zapora. Pri razpravi je Gorišek dejal, da je hotel očetovo hišo zažgati iz maščevanja nad očetom.

* **Razbojnik Haca je baje v celjski okolici.** Te dni je neko dekle opazilo zloglasnega 22-letnega razbojnika Haceta, ki se je vozil s kolesom po državni cesti od Št. Petra v Savinjski dolini proti Celju. Po opisu kolesa so ugotovili, da je to oro kolo, ki je bilo 15. decembra zvečer ukradeno volškemu uradniku g. Antonu Sagečnu s kočijka pred njegovim stanovanjem v Prelezovi hiši na Krekovi cesti v Celju. Kolo je znamke »Viktorias«. Orožništvo in celjska policija sta ukrenila vse potrebno, da čimprej izsledita nevarnega razbojnika.

* **Razbojništvo na sveti večer.** Na sveti večer sta pri Sv. Andreju pri Slovenjem Gradcu poznana roparja v hišo 79-letnega preužitkarja Ivana Tajnšeka, ki je bil sam doma Tajnšek jima je v srčnem strahu izročil okoli 200 din drobiža. Zatem sta mu roparja zvezala noge in roke ter prebrskala vso hišo. Ukradla sta vse, kar se jima je zdelo količkaj vredno. Roparja sta našla v neki omari 8000 din gotovine srebrne uro, lovsko puško, razno perilo, obleke, čevlje in druge predmete. Tajnška so šele nasledni dan zjutraj našli zvezanega. O drznem ropu so bili takoj obveščeni orožniki.

* **Skoro pet tisočakov so ti ukradli.** V Rečtah se je neznanec prikradel v hišo Biškove Marije in ji ukradel iz kleti približno 4600 din. Osumljena tatvina je neka ženska, ki so ji razočarali v hišo znane.

* **Strašen roparski umor pri Laškem.** Ko so v nedeljo zjutraj ljudje iz Maliča k maši v Laško, so našli na potu, ki drži iz Laškega v Smohor, truplo mladega moškega. V mrtvem so prepoznali 17letnega Seneca Ivana, posestnikovega brata in delavca v tkanjski tvornici v Laškem. Umora osumljen je bil rajnega tovariš iz tkanjske tvornice Fajfar Anton, s katerim sta bila skupa v nekaterih gostilnah po Laškem. Orožniki so Fajfarja aretirali na njegovem domu v Leskovic nad Tevčami pri Laškem. Zločinca je

po daljšem zaslišanju priznal umor. Tako strašen zločin je izvršil le zaradi 200 dinarjev. Zločinca so orožniki odvedli v zapore okrajnega sodišča v Laškem. Prebivalstvo je zaradi umora silno ogorčeno in razburjeno, saj ni bilo v okolici Laškega že 20 let takega zločina.

* **Rekruti, rezervisti in njih starši, pozor!** Z nestrokovnjaško izvršeno prošnjo sta izgubljena čas in denar. Zato ne nasedajte vsakomur s tako važno zadevo. Obrnite se le na koncesionirano in strokovno preizkušeno pisarno kapetana Franca Pera (Ljubljana, Mastrova ulica št. 14), ki vam pove, ali je prošnja sploh izvedljiva ali ne. Če je izvedljiva, vam za malenkosten znesek vložijo prošnjo in uredi zadevo. Ne zamujajte časa in hitite z zadevo! Za odgovor priložite znamko za 6 dinarjev.

Ženski vestnik

Nega usnjenih predmetov

Usnjeni predmeti so videti grdi, če so zamazani. Usnjenih rokavic, torbic in drugega, če so zamazani, ne moremo več nositi. Zavreči jih je pa škoda, zato naj navedemo nekaj nasvetov, kako se taki predmeti čistijo.

Svetle usnjene torbice umij s sirovim mlekom. Če so pa mastni madeži v usnju, očisti madež z bencinom, in ko bencin shlapi, umij še enkrat z mlekom. Nato torbico do suhega zdrgni s čisto krpo. Ko se je usnje čisto posušilo, namaži tenko s kremo za čevlje. Krema pa mora biti svetlejša kakor usnje. Čez nekaj časa zdrgni z volneno krpo. Dooro zdrgni, da tako rekoč zbriseš vso kremo iz usnja.

Barvaste usnjene pasove isto tako umij z mlekom in očistiš kakor torbice. Pasove iz jelenje kože na kar z milom opereš, dobro izpereš v mlačni vodi in potem, ko so že izprani v čisti vodi, dobro namiliš, raztegneš v pravo obliko in daš sušiti. Ko sta tako oprana pas in rokavica že na pol suha, ju z otro dobro zmeščaj, da postaneta volna, ter obesi, da se čisto posušita.

Glasejaste bele pasove ali torbice, če imajo le malo madežev, previdno zdrgni s steklenim papirjem. Papir vzemi št. 00, potem

vsaka svojega fanta. Zato sta s strahom in solzami gledali v prihodnje dni.

Pri Bercetu pa je bilo vse živo in razigrano. Brivec, ki se je bil napil, je robantil o sodniji in o državnem pravdniku in zahteval, da je treba Bukovnika takoj izgnati iz vasi.

Nasledni dan je bil »selitveni«. Veliki vozovi so pripotali na vas po nove hlapce in dekletke. Ta dan je navada, da se posli napijejo. Pijejo za slovo in na nova znanja. Marsikdo, ki zapusti vas, hoče v žganju zamoriti domotožje, pa pozabi, da bo drugi dan domotožje še hušje, ker se mu pridruži še maček.

Ostir Berce je delal dobre kupčije. Saj se je razumel na to in je bil družaben mož. Zapupno je potrepljal kakšno dekle po rami in dal prijazen nasvet kakšnemu hlapčiču. Poslušal je in vpraševal, vse je vedel in veselilo ga je, da je bil tako priljubljen.

Se nekdo je bil takrat na cesti — cunjar Matija Bernik. Svoj voziček je izpremenil v sani, kajti cesta je bila vsa zametena in se zmerom je malo snežilo.

Mimo Bukovnikove in Bercetove hiše je kar pognal. Tam na desni, kjer so bile s snegom pokrite razvaline, je bilo preveč tistega, kar je ljubil, in na levi, kjer je cvetela kupčija, preveč tistega, kar je sovražil.

Pred štirimi dnevi bi bil moral priti na občino zaradi spora z Bercetom. Pa ni šel tja. Naj ga Berce toži pri pravi sodniji, če ima toliko poguma. In če ga spet zapro —?

O, zaradi žalitve nikogar ne zapro. Za žalitev je treba samo denar šteti. In denarja je imel Matija Bernik dosti — dosti več, kakor pa so ljudje mislili.

Bolelo ga je, da je bil tri dni v zaporu. Za božične praznike ni šel nikamor na obiske.

umij z mlekom. Čezenj pa zbrisi z riževim pudrom.

Če postanejo po pranju rokavice tesne, tedaj jih dobro zmeščaj in previdno navleci na roko, da jih ne raztrgaš. Nove glasejaste rokavice, če so tesne, zavij v vlažno krpo in jih čez čas previdno obleci, pa se bodo raztegnile. Obdrži jih nekaj časa na rokah.

Tudi zamazane čevlje umij z mlekom in, ko se posuše, namaži s kremo. Čevlje je sploh treba večkrat z mlekom umiti, da se očisti usnje prahu in obcnem izmije krema, posebno še, če so debelo namazani z njo. Od kreme se naredi počasi debela skorja, ki se pomeša s prahom, posebno še, če so čevlji s'abo očiščeni, in je krema namazana kar na prah ali blato. Zato je treba čevlje poprej vedno dobro izkrtati in potem še zbrisati ves prah in blato ter šele nato namazati s kremo. Nato na z mehko krtičo dobro skrtati in še z volneno krpo zbrisati. Če so čevlji pravilno čiščeni, bodo obdržali do zadnjega lepo barvo.

Za kuhinjo

Zdrobiv praženec brez jajca. Pol litra maseka zavri in zakuhaj (mešaje) eno skodelico zdroba, dodaj po okusu sladkorja, soli, malo naribane limonove lupinice, žlico sirovega masla, če imaš, pest zmletih orehov ali mandeljnov. Zdrob naj vre pet do deset minut. V kozji razbela mast, stresi kuhani zdrob na mast in ga z vilicami mešaj, da se zdrobi in zapeče. Zraven daš kuhane češplje. Druli način. Pripravi zdrob kot zgoraj. Ko je kuhan, oplakni primerno skledo z mrzlo vodo, noter stresi zdrob, razravnaj in postavi skledo na hladno. Ko se je zdrob shladil in strdil, ga zvrni na krožnik, potresi s sladkorjem, oblij z malinovim sokom ali z bolj redko mezgo (lahko ga tudi potreseš z naribano čokolado) in dai na mizo. Tako pripravljeni zdrob gre zlasti otrokom v slast, če ga še s čokolado posuješ.

Juha iz telečje glave. Telečjo glavo očisti, operi in pristavi s precej vode. Dodaj tudi vso zelenjavo kakor za govejo juho, osoli in malo poboraj. Ko je glava kuhana, jo vzemi na krožnik, juho pa precedi in zelenjavo premešaj skozi sito. Pest suhih jurčkov popari in drobno sesekljaj. V kozici napravi iz žlice masti in žlice moke nepretemno prežganje v preganju poduši jurčke, dodaj še žličico sesekljane zelenega peteršilja in vse

Tedi zdaj je bil vesel, da je lahko šel z doma.

S del je! To je bila huda beseda. Saj je bil ešini, ki je bil zaradi požara pri Bukovniku zaprt.

Na to je mislil Matija zdaj, ko se je s sanmi peljal ob robu gozda. Obstal je in vzel iz žepa časnik, kjer je bilo zapisano, da je bil neki urednik zaprt šest mesecev zato, ker je povedel svoje mnenje. Potem se je izkazalo, da je bilo njegovo mnenje pravilno in da je bil česnikar tako rekoč mučenec. Ta časnik je bil Matijeva tolažba.

Tudi zdaj ga je prebral in si rekel, da je lepo, če človek za resnico trpi. Čeprav ljudje potem mslijo, da ni dosti prida. Šele zaradi tega prav! Samo človek ne sme samega sebe iz rok izgubiti in pogumen mora biti. Tedaj — strel!

Hkrati rezek krik iz gozda.

Bernik se je zdrznil, kakor bi bil strel zadel njega. Pes je začel tuliti. Kaj pomeni to? Komu je bil namenjen strel? Čigav glas je slišal?

Bernik se je zbral in izpregel psa.

»Išči, Pluto, išči!»

Oba sta skočila čez jarek in izginila v gozdu.

Nekaj časa sta iskala — potem sta ga našla — nedaleč od ceste —

Opiral se je ob smreko, vsa prava prsa je imel in zraven njega je v snegu ležala puška.

Bukovnik! Bukovnik! O moj bog!

Cunjar se je sklonil k njemu, ta pa se ni zganil.

(Dalje)

podpisom je še stalo: »Ivan Hrastar, kot pričča.«

Bukovnik se je zelo izpremenil, kar je bil prišel iz zapora. Le redkokdaj je še rekel kakšno besedo, ni več zahajal v gostilno, ni zabavljaj in se ni pritoževal. Živino, ki jo je imel pri kmetih, je prodal. Ni maral nikakšnih uslug in usmiljenja. Tako je postal kmet, ki ni imel več krav in konj, ki je imel skednje in hleve v razvalinah.

Isto popoldne je prišel še en sel z vasi in mu prinesel drugo odpovedno pismo za dolg 2500 goldinarjev. Razen upnika je bil na pismu še nekdo podpisan »kot pričča«.

Tedaj je Bukovnik zamišljen pogledal proti Bercetovi hiši. Vedel je, kdo je oče tega drugega odpovednega pisma.

Zvečer je bila vsa družina zbrana. Drugače so pri Bukovnikovih na novega leta zvečer še enkrat prižgali božično drevesce. To leto pa so pozabili okrasiti smrečico.

Tako so potekale prve ure novega leta počasi in utrudljivo. Na mizi je ležalo eno samo pismo. Nek trgovec iz daljnega mesta je poslal svoje čestitke. Nihče drug.

Nekajkrat je bolna žena skušala zasnovati pogovor. Bukovnik pa ji je dajal same raztresene, nesmiselne odgovore. Strmel je v luč in bog ve kolikokrat prebral trgovčeve čestitke.

Tudi v hiši za služinčad je bilo žalostno. Janez je ležal na klopi in spal. Njegov oče je kadil pipo in časih ošinil s pogledom svojega sina.

Pri peči sta sedeli dve mladi dekli, jokali in se šepetaje pogovarjali. Jutri pojdeti, ker bo jutri »selitveni dan«. Na vasi sta imeli

skupaj stresi v precejeno juho. Počasi naj vre. Med tem pa oluščiti od kosti iz glave vse meso, ga drobno zreži in stresi v juho. Po okusu lahko juho malo okisaš. V lončku raztepi osminko litra kisle smetane in dva rumenjaka, mešaje zlij v juho, a ne sme več vreti. Zraven daš zrezano in opečeno žemljo.

Goveji zrezek s smetano. Goveje meso (najbolje od stegna) zreži na zrezke, jih potolci in osoli. V kozi razbela mast in zrezke hitro opeči po obeh straneh. Opečene zloži na topel krožnik in postavi na toplo. Na mast pa stresi pest drobno zrezane zelenjave (peteršilj, korenček, zeleno) in eno čebulo. Ko zelenjava porumeni, potresi po zelenjavi dve žlici moke, in ko tudi moka malo porumeni, zalij z vodo ali juho, da dobiš redko omako. V omako zloži opečene zrezke in pokrite duši do mehkega. Preden daš na mizo, prilij še

osminko litra kisle smetane in malo sesekljane zelenega peteršilja. Ko vse skupaj še malo povre, so zrezki gotovi. Zraven daš zmešan krompir, valjance, makarone in slično. Zrezke lahko pripraviš za večerjo že med kuhanjem kosila, le zvečer šele dodaš smetano in peteršilj.

Kislo zelje z jajci. Ko kuhaš kislo zelje, ga malo več pristavi, da ti ostane za večerjo. Prav gosto kuhano zelje (najboljše je, če ga ocediš) stresi v dobro pomazano kozo, za dva prsta na debelo. Po zelju pa naloži za dva prsta na debelo kuhanega olupljenega in na tenke koščke narezanega krompirja. Po krompirju potresi pest naribanega hohinjskega sira, malo popopraj in po potrebi še osoli. Štiri jajca dobro raztepi in polij po zelju. Kozo postavi v pečico in speci. Daš za večerjo kot samostojno jed na mizo.

Podmornica je že stara iznajdba

Pred več kakor tristo leti, to je l. 1624., je na urad angleške vojne mornarice prišel zavitek, v katerem je bil velik rokopis. Poslal je ta rokopis graditelj ladij Van Groesel, po rodu Nizozemec, ki pa je že od svoje mladosti živel v Londonu in si je med inženjerskimi izboljšanimi v gradnji ladij pridobil nekaj slovesa. Stari admirali so pregledali njegovo ponudbo, zmajevali z glavami in mu vljudno odpisali, da predloženi iznajdbi ne pripisujejo posebnega pomena. Van Groesel jim je predložil načrt prvega pomorskega vozila, ki lahko plave tudi pod vodo. Ni bila to prava podmornica. Z njo je imela to skupno, da se je lahko potopila, kar je tudi bila velika novost. V jedru je šlo za zaboj, trdno zgrajen, dobro zaprt, v katerega lahko vdre voda, ki pa se da pognati iz zaboja in v praznino se počene stisnjeni zrak. Tako bi se ves zaboj potapljal ali pa dvigal spet na morskovo površino. Ta prva »podmornica« bi se dala vleči po morju ali z jadnico ali pa s čolnom na vesla. To je bil ves načrt, mornariški strokovnjaki pa si niso mogli predstavljati, čemu naj bi vse to služilo. Zahvalili so se izkušenemu graditelju ladij za njegovo pozornost, Groesel je še nekoliko bolj zaslovel in pri tem je ostalo.

Groesel je pozneje svojo iznajdbo še nekoliko izpopolnil, napravil je tudi nekaj poskusov, da se je videlo, da je vse lepo delovalo.

Pristo po Scottu:

CRNI BRATJE

KRIMINALNI ROMAN

Prestrašen se je Rihard Moravec, po rodu ameriški Slovenec, zbudil iz globokega spanja. O lepši preteklosti je bil sanjal. Dvakrat huje mu je bilo zdaj pri srcu, ko se je spet zavedel, da leži v ječi in da bo moral še dolgo vrsto let prebiti za mračnimi zidovi.

Zakaj se je bil tako nenadno zbudil? To vraščanje se mu je zarilo v možgane in začel je iskati vzrok motnje. Nekaj posebnega se je bilo moralo zgoditi, toda kaj?

Bolj je slutil, kakor vedel, da še ni mogel dolgo časa spati. Ni še moglo poteči mnogo ur, odkar se je veliko, mračno poslopje jetnišnice pogreznilo v nočni mir. Moravec je premišljal. Po večerji je kakor navadno korakal po jetniški celici sam in tja. Tega se je še dobro spomnil. Prav tako se je spomnil podrobnosti svojih sanj. Toda ko je najlepše sanjal, ga je nekaj nenadno prestrašilo in zbudilo.

Zdajci je zadržal sapo. Njegov pogled je ostrmel. Na tleh tesno ob vratih celice je ležal v drobčkano kroglico zmečkan papir. »Že spet!

Moravca je soanec čisto minil. Z drgetajočim srcem je nečumno zlezal s trde postelje ter no vseh štirih klobučal proti vratom v strahu, da se ne bo zdaj zdaj pojavil jetniški paznik, počledal skozi lino v celico in se zadržal nad njim, zakaj ne spi. Ves razburjen je pograbil košček papirja. V celici je bi-

nato pa je zanimanje za to zadevo minilo in 200 let se ni nihče več zmenil za Groeselovo iznajdbo.

Misli se je znova oprijel ameriški inženjer Fulton. Čeprav takrat še niso poznali motorja na bencin in drugih instrumentov, ki so danes nekako živčevje podmornice, se je Fultonu le posrečilo sestaviti pravi podmorski čoln, ki je imel že vse bistvene lastnosti današnjih podmornic. Leta 1801. je ponudil svojo iznajdbo Napoleonu. Toda Napoleon glede tehničnih iznajdb ni bil na taki višini kakor vojskovodja. Kakor se je omalovažujoče izražal o prvem parniku, tako je odklonil tudi ponudbo prvega podmorskega čolna, češ da hoče neki ameriški inženjer samo denar vleči iz francoske blagajne.

Iznajditelj je tako prenesel svoj načrt v

Strašen potres v Turčiji je terjal na tisoče žrtev

Turško pokrajino Anatolijo je zadel 27. decembra silen potres. Posebno prizadeta mesta so Ordu, Amasija, Sivas, Tokat in Erzincan. Mnogo vasi je čisto uničenih. Turška vlada je z vsemi razpoložljivimi sredstvi pri-

Anglijo, kjer je izvedel zanj tudi kapitan Johnson, ki je prvotno vodil trgovinske ladje po svetovnih morjih, v poznejših letih pa se je oprijel pomorskega tihotapstva. Po Fultonovih načrtih si je torej zgradil pravi podmorski čoln, ki je bil za tihotapske namene kakor nalašč. Johnson je neprestano sanjaril o čedalje večji porabnosti svojega podmorskega čolna, prve podmornice na svetu. Okrog leta 1820. je zasnoval celo načrt, da bi s podmorskim čolnom osvobodil Napoleona z otoka Sv. Helene. Preskrbel si je denar, dobil nekaj prijateljev in delo se je začelo. Začel je graditi velik potopljiv čoln, s katerim bi se mimo vojnih ladij, ki so branile dostop do obale Sv. Helene, približal otoku in bi odpeljal slavnega Napoleona. Toda medtem je Napoleon umrl.

To so bili prvi začetki podmornice. Nihče še ni slutil, da bi v vseh teh skromnih poskusih moglo tihati tudi strašno orožje. Šele svetovna vojna je pokazala prve prave podmornice. Od takrat naprej je podmornica še bolj napredovala in danes so podmornice že pravi jekleni oriaki, ki nosijo pod vodo topove, strojne puške, torpeda, mine in drugo.

Podmornici napovedujejo še zanimivo bodočnost. Ameriški strokovnjaki pravijo, da bo podmornica bodoči sportni čoln. Kakor si danes marsikdo sam sestavi radijski aparat, tako si bodo v bodočnosti navdušeni sportniki sami gradili podmornice.

Dalje pravijo Američani, da se bodo kmalu začele graditi velikanse tovrstne podmornice za prevoz blaga, kakor ga danes prevažajo tovorni parniki. Misel je sprožil neki ameriški državnik in sicer glede na vojni čas. Ako bi bila kdaj Amerika blokirana, bi jo take podmornice zanesljivo mogle preskrbovati z vsem potrebnim. Ne bi imele nobenega orožja, vozile bi le velike tovore blaga pod morjem.

hitela prizadetim krajem na pomoč. Prav tako se je lotil reševanja tudi Rdeči polumesec. Po približnih podatkih znaša število smrtnih žrtev okoli 40.000. Koliko je poškodovanih, ni znano. Sodi se, da jih je nad 50.000. Središče

li ključ, kakor sem ti naročil, in stori vse tako, kakor sem ti že sporočil. Počeka do rolniči, ko bo jetniški paznik Dawis opravil pregled celic. Ne poskušaj prej pobegniti, ker bi bila to blaznost!

Moravec je od razburjenja kar sapo lovil. Avtomatični zapah, drseči drog, ki je istočasno zaviral vrata vseh celic na njegovi strani hodnika, se je bil pri njegovih vratih pokvaril. Najbrž se je naprava obrabila, ne da bi bili to opazili. Samo nekdo je to videl, in ta človek mu je to na tako skrivnosten način sporočil!

Toda kako je mogel ta neznanec vreči listek papirja v njegovo celico? Ali je ta človek jetnik ali kdo drugi?

Vsekakor se je mnogo upal!

Gotovo je listek vrzel skozi linico, ko je šel mimo. Kako lahko bi bil papirček zadel v omrežje in bi se bil odbil na hodnik. Ali ni neznan prijatelj mnogo riskiral zanj?

Že trikrat mu je neznanec sporočil, da je zapah pokvarjen. Na vsak način je neznanec eden izmed ljudi, ki ima večkrat prilžnost gledati v njegova vrata.

Vsa tri sporočila so prišla do Moravca na različne načine. To tretje, sporočilo mu je bilo gotovo vrženo skozi linico, ko je spal. Drugo sporočilo je odkril na tleh nekega jutra, ko se je bil vrnil s svojim zahtekom v svojo celico. Prvo je našel pred nekaj dnevi v svoji skodelici, ko se je bil zbudil.

Zdaj se bliža njegov čas! Za trenutek mu je postalo vroče in mrzlo. Njegovo srce se mu je skoro ustavilo. Toda že je z železno voljo spet obvladal živce.

io slabo razsvetljeno. Svetloba je prihajala skozi lino s hodnika. Toda Moravec se ni pri vratih upal zravnat papirčka, da bi videl, kaj je napisano na njem. Tih je stopil nazaj k postelji in se stisnil k zidu.

Prvič je bil zdaj skoro vesel, da je v celici sam. Že dva tedna je prebil v samotni celici. Pred dvema tednoma se je bil ponoči s svojimi jetniškimi tovarišem Jakobom Dorganom in ga pretepel, čeprav je bil njegov sojetnik orjak. Premlatil je tovariša, ki je bil neugnan sirovež. Zaradi hude telesne poškodbe je prišel Moravec v samotno celico.

Kar začudil se je Moravec, da ni bila kaznen huša. Jetniški ravnateli ga je še resno posvaril. To je bilo vse. V štirih letih je bil to prvi čin pravice, ki je je bil Moravec deležen. Morda je bilo to vzrok, da je Moravec nenadno začel čutiti nekako prijateljsko nagobjenje do jetniškega ravnatelja Larkina. Zato je ravnatelju zauopal tudi marsikaj, o čemer je bil prej mislil, da ne bo nikdar nikomur govoril.

Moravčevi trsti so drgetali od razburjenja, ko je tesno na odejo razgrnil zmečkan košček papirja. Oči so ga bolele, ko je v slabih razsvetljavi bral vrstice:

»Tvoj čas se bliža. Lahko boš pobegnil. Avtomatični zapah je ob tvoji celici spet odpovedal. Nihče ne ve tega. Opi-

potresa je bilo v vzhodni in severni Anatoliji. Predsednik turške republike İsmet İnönü je odpotoval v potresno ozemlje, da osebno nadzoruje reševalna dela. Ustanovljen je bil tudi poseben odbor za pomoč prizadetemu prebivalstvu. Na čelu odbora je predsednik turške poslanske zbornice.

Mnogih mestih, ki so bila po potresu prizadeta, je nastala tudi lakota, na vrhu vsega pa je nastopil še hud mraz. Potresni sunki so se še ponovili. Spremljalo jih je podzemsko bobnenje. Vseh močnejših sunkov je bilo sedem.

Najhuje je prizadeto mesto Erznakan, ki šteje 100.000 prebivalcev. Mesto je skoro čisto porušeno. Nadalje je uničena vsa rodovit-

na pokrajina med mestoma Silvasom in Tokatom. Skoro nobena hiša v teh krajih ni ostala cela.

Zanimivo je, da so skoro istočasno čutili potresne sunke tudi v Ameriki in Holandski Indiji. Vendar tod potres ni bil tako silen in po večini ni nauravil posebne škode.

Medtem ko je vzhodne turške pokrajine opustošil potres, so nastale v zapadnih velikih povodnjah. Ki so zajele številna selišča, med njimi mesta Smirno, Bruso in druga.

Pa neslužbenih podatkih so doslej ugotovili 150 človeških žrtev zaradi poplav. Oblastva so izpraznila nad 20 vasi in prebivalstvo rešila v planine.

Najdba lobanje pred 100.000 leti živečega človeka

Na pol poti med Rimom in Napolijem stoji ob morju gora Monte Circeo. Jame in rovi jo prepletajo kakor krtov dom. Ta hrib je pravi muzej zemške zgodovine. V njej so čudne okamenine in orodje prazgodovinskih ljudi, ki so živeli tu na meji med morjem in kopnim. V gori so nedavno spet odkrili razne znamenitosti.

Pred nekoliko meseci je neki italijanski profesor dal razkopati neko zasuto jamo in našel po previdnem kopanju med usedlinami vsakovrstne kosti in rogove jamskih hišen, nosorogov in velikih jelenov, ki so značilni zastopniki živalstva iz pradavnine pred zadno ledeno dobo. Nedaleč od teh ostankov pa je ležala prosto na površini lobanja

takratnega človeka.

Na lobanji so vidni vsi značilni znaki takratnega človeka: bežeče čelo nad očesnimi izboklinami, nenavadno dolga in ploska zadnja stran glave. Razni znaki kažejo, da so tega človeka tu pokopali, a nasilno razširjena luknja v zadnji strani glave daje sklepati, da so tega človeka njegovi vrstniki ubili in pojedli. Pračlovek v teh krajih naj bi bil torej pred 100.000 leti ljudozrc. Učenjaki namreč sodijo, da je lobanja približno toliko let stara. Ob takšnih najdbah se prav zavemo, kako silno staro je, že človeštvo in kako malo časa je preteklo, odkar se obnaša z nekakšno prosvetljenostjo in kulturo.

Kako se varuješ španske bolezni

Gripa se spet širi. Tako pišejo iz Radeč, da je tam zadnje dni zavzela velik razmah. Zaradi obolelosti manjka v šoli že zelo mnogo otrok. Bolezen se loteva tudi starejših ljudi. Vsem je še v spominu gripa ali španska bolezen, ki je razsajala po svetovni vojni in tjerja nešteto žrtev. Bolezen povzroča

neznani majhni bacili. Domneva se, da se širi bolezen po dotiku od človeka do človeka. Doba od okužbe pa do bolezni traja dva do tri dni. Bolnik dobi navadno najprej bolečine v glavi ali križu. Oči ga začno peči in pordečijo. Pojavi se zelo hud nahod, čemur sledi včasih hud, toda len košček. Tu

Po hodniku je zaslišal korake. Čedalje bliže so prihajali. Negibno je ležal Moravec, dokler ni paznik odkorakal dalje. Ronot korakov je zamrl. Skoro do sekunde natančno je vedel Rihard Moravec, kdaj bo paznik spet štrkljal mimo njegovih vrat!

Previdno je vstal in segel na polico po tubo, na kateri je bilo zapisano, da je v njej zobna krema. V tubi pa je bilo vse kaj bolj dragocenega.

Rihard je izvlekel iz nje tanko pilo, nekaj močne žice in kos kovine, ki je imel obliko nedodelanega ključa. Pilo in nedodelani ključ je bil dobil po isti poti kakor sporočila. Oba predmeta sta bila skrbno zavita v listek, na katerem mu je neznanec dal upanje na rešitev iz strašne ječe.

Se enkrat je skrbno prebral sporočila. Prvo sporočilo je dobil pred petimi dnevi. Naslovljeno je bilo na številko 1469., ki jo je imel naš jetnik. Glasilo se je:

»Drseči drog pri Tvojih vratih ne zapira zanesljivo. Že dvakrat ni zaprl. Nihče ni tega videl. Ko se spet to zgodil, boš lahko ušel. Ukradi kos žice v strojnem prostoru in čakaj!»

Moravčeva prva misel je bila, da se hoče kdo iz njega bridko ponorčevati. Kako naj bi se zapah pokvaril, ne da bi jetniški pazniki to opazili? Toda pozneje je ugotovil, da ima prav malo pojma o tem, kako je zapah napravljen, zaradi česar mu je postalo verjetnejše, da je pokvarjeni zapah ušel pazniškim očem. Svet in spet je prebral sporočila. Naslednjega dne je ukradel kos žice, čeprav ni vedel, za kaj ga bo uporabil. Četudi drseči zapah morda spet enkrat ne bo zaprl, je

pomislil, vendar je na vratih še zmerom ključavnica, ki je stalno zaklenjena.

Drugo sporočilo je bilo že jasnejše. Papir je ležal v kotu poleg celičnih vrat in v ta papir sta bila zavita pila in nedodelani ključ.

»Zapah je danes zaprl, vendar ne dobro. Vse kaže, da bo kakšen dan svet odpravljal. Bodi pripravljen. Izpili nedodelani ključ, ki paše v tvojo ključavnico. Potem pridrži ključ na žico, da boš lahko od znotraj odklenil. Ko pride tvoj trenutek in boš ti stopil iz celice, se moraš ravnati natančno po mojih navodilih. Veliki prezačevalni rov na južnem koncu tega hodnika ima premakljiva vrata. Mož tvoje velikosti lahko zleze vanj in skozi rov zleze na streho. Potem skoči na streho strojnega poslopja in splezaj po dežnem žlebu na tla. Ne poskušaj zbežati čez vršiče in glavni vhod. Veliki zid je varnejši. Če se le malo potrudiš, ga preplezaš. V kuhinji pod strojnim prostorom ima eden izmed mož ponočni službo. Ta ima dolg železni drog. S tem si lahko pomagaš pri plezanju čez zid.»

Rihard Moravec je prisluhnil. Toda vse orjaško poslopje je bilo čisto tiho. Paznik se bo šele čez nekaj minut vrnil. Vzel je nedodelani ključ v roko. Ali se bo površno izdelani ključ prilagal ključavnici? Vse ga je sililo, da bi ga preizkusil, toda vedel je tudi, da se ne sme po nepotrebem izpostavljati nevarnosti. Po dvanajsti uri šele sme, je zapisano na listku.

In spet ga je hotela premagati maloduš-

di bolečine in grlu se pojavijo in okoli ust nastane včasih izpuščaj. Vročina se zviša včasih do 40 stopinj. Tako stanje traja tri do sedem dni, potem pa začnejo bolniki počasi okrevati. Lahki primeri gripe skoraj ne zapustijo nikakih posledic. Gripa pa postane nevarna tedaj, če si ji pridruži še druga bolezen.

V hujšem primeru se pridruži močan bronhialni katar, ki se lahko razvije v pljučnico in vnetje porebrnice. Pojavi se tudi lahko močna driska. Osobito za pijance postane gripa nevarna, ker so manj odporni. Večkrat se tudi pripeti, da se pri gripi oslabi srce in da potem mučijo bolnika srčne slabosti leta in leta.

Kako se torej varujemo gripe? Naj navedemo samo nekaj nasvetov, kako se ti je treba ravnati, da se morda ubraniš te nerodne bolezni. Morda, smo rekli, ker čisto zanesljivih sredstev še ni. Predvsem skrbni za odpornost svojega telesa. Zato ga utruj. Imej noge vedno tople. Izogibaj se ljudem, ki imajo gripo! Vsaj dvakrat dnevno si očisti nos z lahkim razkuževalnim sredstvom (seveda ne ostrim). Kaduš se slabo ročutaj, vzemi aspirin ali kinin in pij lipov čaj! Če pa se je bolezen že razbohotila z vročino, moraš brezpogojno v posteljo. Pri hudem primeru je pa treba poklicati zdravnika.

Najvažnejše pa je, da bolnik ne zapusti postelje, dokler ni rešilo zaimani 24 ur, odkar nimaš več vročine. Četudi se počutiš že dobro, ne zapusti sobe še najmanj 48 ur. Marsikateri bolnik je že umrl zaradi tega, ker je prehitro vstal in prehitro šel iz sobe.

× Meteor ga je oplazil. V bližini Napolia v Italiji je pred kratkim neki kmet delal na polju. Nenadno pa je začutil, da je mimo nje kakor blisk naglo šinil na tla razbeljen predmet in mu ranil obraz. Razbeljeni košček je brez sledu izginil v tleh. Kmet je moral k zdravniku, ki je ugotovil, da je moža poškodoval meteor, ki je zašel iz svetovnega prostora v območje zemlje.

× Ure iz kremenca so najnatančnejše. Zemljemski zavod v Berlinu ima nekoliko ur iz kremenca, ki spadajo med najtočnejše ure na svetu. Taka ura gre tako natančno, da prehiteva v celem mesecu komaj za pet desetitisočink sekunde. To se pravi, da bi jo morali celih 166 let prepustiti samo sebi, če bi hoteli, da bi čes prehitevala za eno sekundo

nost, a se je znova obvladal. Kdo mu je le poslal listke ključ in pilo? Kdo? Gotovo pač kakšen jetnik, zakaj od časa pred skoro šestimi tedni, ko ga je bil obiskal njegov prijatelj Stone, ni bil prišel z nikomer od zunaj v stik. Gotovo je bil moral biti nekdo, ki večkrat lahko gleda njegova vrata.

Samo kakšen jetnik iz celice na nasprotni strani je lahko opazoval napake drsečega zapaha. V poštev pridejo štiri celice in v njih osem jetnikov. Torej eden izmed teh mož je bil toliko pogumen, da ga je obveščal.

Kdo izmed njih je uporabil Morda Johnson, ponarejalec denaria, ki je v isti celici s Petersonom, vlomilcem. Ta dva bosta kazen kmalu odsodila. Ni verjetno, da bi kaj takega riskirala in si morda podaljšala bivanje v ječi. Potem sta v naslednji celici Rollins, ki sedi zaradi velike tatvine, in Thomason, ženi tat. Drew, železniški razbojnik, deli svojo celico s pustolovcem Gravem. V četrti celici sedita Dorgan zaradi uboja in Kendrick, ki je zaradi umora obsojen na dosmrtno ječo.

Kdo izmed njih? Moravec se je svet spomnil tretjega sporočila: po katerem naj počeka do polnoči, ko se jetniški paznik izmenja. To mu je čisto všeč. Paznik Driggs, ki ima v tem delu jetnišnice službo do polnoči, je mnogo preveč pazljiv. Paznik Dawis, ki pride za njim, je nekoliko bolj površen. Ob eni uri, ne pozneje, mora poizkusiti.

Rihard Moravec je skrtil ključ in žico svet pod odelo. Žica je bila zelo močna in bo lahko nadomeščala roko. Potisnil bo ključ, ki ga bo imel pripravljen na žici, skozi železno mrežo v lino ter ga bo s pomočjo primerne zvite žice vtaknil od zunaj v ključavnico.

Z vitaminom C se zdravijo želodčne bolezni

Znanstveniki so dokazali, da obstoji zveza med želodčnimi boleznimi in potrebo telesa po vitaminu C. Treba je omeniti, da so se znanstveniki pri preučevanju vitaminov ozirali v prvi vrsti na motnje, ki nastanejo, če tega ali onega vitamina telo sploh ne dobiva. O vitaminu C so dognali, da se pojavi brez njega skorbut in da ta bolezen izgine, če dobiva telo hrano, v kateri je vitamin C, torej v prvi vrsti presno sadje, sočivje, ki je raslo na solncu.

Če pozneje so začeli spoznavati vsakodnevno nalogo te snovi v rednem življenju človeškega telesa. Prišli so do spoznanja, da mora dobivati človek vitamin C vsak dan. Zato mora imeti čez vse leto dovolj presnega sadja in sočivja. Posebno limone in pomaranče imajo mnogo tega vitamina. Če pa vsega tega ni, pa naj ima vsak človek vsaj dovolj krompirja. Hrano z vitaminom C moramo dajati telesu redno, kajti ta vitamin se v telesu ne nabira in ne hrani, temveč samo prehaja skozenj. Če ga telo dobi v izobilju, ga takoj izloči, kolikor ga ne potrebuje, z močjo.

rednih razmerah potrebuje telo na dan 50 miligramov vitamina C. Če se ta količina poveča ali zmanjša, se takoj pokaže, da v telesu nekaj ni v redu. Zdravniki so opazili, da za želodčnimi boleznimi trpeči ljudje okrevajo, če jim dajemo hrano, ki ima obilo vitamina C. Navadno predpišejo zdravniki takemu bolniku hrano, ki prenavil ne draži. Ameriški znanstveniki so napravili zadeven poizkus na morskih prašičkih. Izločili so vse snovi, ki imajo obilo vitamina C, tako da je bila njih hrana skoro brez vitaminov in pojavili so se želodčni čirji. Ti pa so izostali, če so iz hrane izločili ostale vitamine A B in D, a pustili vitamin C. Če se hrani poizkusna žival redno in če ji ranimo želodčno sluznico, se rana hitro zaceli. Če pa ni v hrani vitamina C, se rana ne zaceli, temveč se razvije iz nje čir.

Zveza med želodčnimi čirji in vitaminom C je dala nekaterim zdravnikom pobudo, da so začeli razmišljati, ali ni vitamin C tudi v zvezi z rakom na želodcu. Zaenkrat v vitaminu C zdravniki niso našli neposrednega sredstva proti tej zahrbitni bolezni, pač

pa so ugotovili nekaj presenetljivega, kar bo šele bodoča praksa izkoristila. Izkazalo se je namreč, da rak na želodcu v izredno veliki množini požira vitamin C. Če takemu človeku vbrizgamo na dan petino grama vitamina C, je treba 45 dni, preden se začne vitamin iz njegovega telesa izločati. Ne-

Jakuti v Sibiriji so največ požrešneži na svetu

Vsi ljudje se pečajo z vsem. Tudi z vprašanjem, kateri narod na svetu ima najhujše jedce, so se pobavili neki zadevni strokovnjaki. Ugotovili so, da največ pojedjo Jakuti, ki bivajo v Sibiriji in svadajo pod Rusijo. Jakuti štejejo le 250.000 duš.

Prebivajo ob reki Leni in njenih pritokih ter se bavijo z reo konj, goved in severnih jelenov. Oblačijo se v goveje in konjske kože. Praznične ženske obleke so navadno obrobene z dragoceno kožuho in obložene z zelo lepimi srebrnimi okraski. Dragocena

ki nemški učenjak pojasnjuje ta pojav tako, da se pri rasti nove tvorbe vitamin C rabi v večji meri, kakor se rabi pri vsaki rasti. S to snovjo torej ne moremo ustaviti rasti novih tvorb, pač pa lahko z večjo količino koristimo telesu, ki ga sicer rak porabimo za pravočasno ugotovitev nastajajoče bolezni. Če torej pri pravilno hrani človeku doženemo izredno pomanjkanje vitamina C v telesu, pomeni to bližajočo se nevarnost raka. Pri raku je baš važno, da ga ob pravem času ugotovimo.

kožuho tamkajšnje divjačine napravija razen zlatih rudnikov deželo zelo bogato. Jakuti torej lahko zelo mnogo pojedjo, ker so bogati.

V nasprotju z Jakuti pa velja drugi azijski narod, namreč Japonci, za v jedi zmerno ljudstvo. Ti pospravijo povprečno le tretjino toliko jedi, kolikor je potrebuje dober evropski jelec. Razmerno dosti pojedjo Američani, ki v tem oziru Evropece v splošnem precej prekašajo.

Jesti moraš počasi

Ljudjem se preveč mudi jesti. To pa ne velja samo za odrasle, temveč pogosto tudi za otroke, ki jih silijo odrasli jesti hitro. Otroško telo se šele razvija, česar bi odrasli nikoli ne smeli pozabiti. Če uživa človek jed v miru in počasi, lahko hrano bolje razgrize in pomeša s slino, obenem pa razvijajo vsi prebavni udi večjo delavnost, tako da se živila temeljiteje prebavijo.

Neki angleški zdravnik je izjavil: V Veliki Britaniji so milijoni otrok, ki v svojem razvoju zaostajajo, ker se slabo ali napačno hranijo in ker hrano kar požirajo.

Pravilnost svoje trditve dokazuje s poskusom, ki ga je napravil v neki londonski šoli. Izbral je 25 otrok v starosti od petih do šestih let in skozi šest mesecev so jim dajali

obed v šoli. Glavno je bilo, da so morali otroci pri obedu dobre pol ure sedeti. Potem so jih stehali, izmerili in primerjali z drugimi 25 enakimi otroki, ki so bili ta čas na hrani doma. Izkazalo se je, da so bili otroci, ki so dobivali obed v šoli, povprečno za 10 odstotkov bolj razviti od onih, ki so jedli doma, in sicer ne samo telesno, temveč tudi duševno. Angleški zdravnik je s tem dokazal, kako važna je pravilna prehrana in kako je treba paziti zlasti na to, da človek prehitro ne je.

Po sloveniji ore glas: »Domovina« je za nos

Potem bo zavrtil žico, da bo ključ odklenil. Velikim trudom je obvladoval Moravec svoje živce. Ležal je čisto mirno, kakor bi bil spal.

V dolgih letih ječe se je pri Moravcu razvil izredno fin čut za čas. Zdaj je bila enajsta ura. Se eno uro bo treba čakati, da se izmenja paznik. A kaj bo potem? Ali se mu bo bog posrečil?

Ko bo enkrat v dobro razsvetljenem hodniku, ali bo lahko neopažen prispel do prezračevalnega rova? Morda se nenadno pojavlj kak paznik ali celo več paznikov?

Poznal je nezapisane postave, ki veljajo za jetniške begunce. Smrt se jim pravi, smrt brez oklevanja.

Moravec se je v tem trenutku zavedal, da se ne bo več vrnil v svojo celico, kakor hitro bo enkrat na hodniku.

Pa kaj bi se bal smrti! Nikogar več nima na svetu, ki bi žaloval za njim. Vsaj nekaj trenutkov svobode še hoče doživeti, preden bo vsega konec. Če ga na begu primejo, ga bodo ustrelili. Prava reč! Štirinajst let je že predsedel, še šestnaest jih mora. Med šestnajstimi leti strašne ječe in smrti ni razlike.

Morda na št. 10 svobodo priboril. Njegova svoboda bo imela svoj smerter, svoj bomen. Jetniški ravnatelj Larkin ve, kaj namerava v svobodi storiti. V nekem trenutku velike hvalečnosti je Moravec Larkinu govoril o svojih najskrivnejših mislih in namerah.

Moravec je nenadno dobil trde in okrutne poteze okoli ust. Dasj je sicer bil njegov obraz večsah ljubezni in prijazen.

Kako naj še šestnajst let čaka na svobodo, da bo izvršil tisto, kar mora storiti. V srcu

je začutil veliko hvalečnost nasproti skrivnemu prijatelju, s pomočjo katerega bo morda zdaj ušel iz ječe.

Rihard Moravec v teh štirih letih, ki jih je že predsedel, ni imel mnogo rok, katere bi bil prijateljsko stiskal. Obsodba na dvajset let ječe mu je bila kakor obsodba na smrt. Zdaj je štel trideset let. Še šestnaest let naj bi predsedel v mračni ječi, na bi prišel iz nje, če bi ostal živ, bolan na duši in telesu.

Iz doliave so se zaslišali udarci na zvon. Polnoč! Zdaj bo paznik izmenjan.

Moravec je ležal tih. Silil se je k rednemu dihanju, ko je prvič stopal paznik Dawis mimo njegovih vrat. Ko je prišel bližje, se je hotelo Moravcu ustaviti srce, zakaj Dawis je obstal pri njegovih vratih.

Ali je odkril, da je zapah pokvarjen?

Ne, ne! Dawis je samo po stari navadi pogledal skozi lino v celico, nato pa počasi odkorakal dalje. Moravec je olajšano zadihal.

Po tretjem Dawisovem obhodu bo pobegnil. Toda nenadni sklep je zbudil v njem pomisleke. Hitro se mora zgoditi. Vsak obhod lahko prinese možnost odkritja. Zelja, da bi planil pokoncu, je bila v Moravcu čedalje močnejša, toda trezna preudarnost ga je opominjala, da leži negibno na postelji.

Da bi te zadne minute že minile! Čez hodnik sem se je slišalo smrčanje dveh jetnikov. Nedaleč se je eden izmed jetnikov zbudil in začel šepetaje ogovarjati svojega tovariša.

Prišla je zadna minuta!

Zdaj! Zaslišali so se pričakovani koraki paznika na obhodu. Čedalje bližje so prihajali, nato pa spet počasi zamirali in naposled

zamrli. Moravec je globoko zadihal. Dawis tudi tokrat ni opazil zapaha.

Z enim samim skokom je bil jetnik Moravec na nohah. Z mirnimi rokami je zakrivil žico tako, da je bila videti kakor napol usločena roka. En konec žice je skrbno pritrdil okoli ključnega ročaja. Še zadnjič je prisluhnil, nato se zlezal k vratom ter potisnil ključ in žico skozi železno mrežo v lino.

Se zmerom sta smrčala oba moža.

V to smrčanje se je mešalo lahno škripanje ključa, ki ga je s pomočjo žice spravljaj v ključavnico. Drugače je bilo vse tiho in mirno.

Moravec se ni ugal dihati. Naposled je zdrknil ključ v reko odprtino. To je pač sotovo luknja v ključavnici. Previdno je zdaj potegnil žico k sebi. Ključ je zdrsnil do konca na svoje mesto. Vse prehitro se je to zgodilo. Vsaj tako se je zdelo Moravcu. Ali ni ključ morda prevelik za to luknjo? Srce mu je glasno razbijalo, ko je močno okrenil žico na desno. Začutil je lahen odpor, nato pa se je ključ z žico obrnil.

Moravec se je uvril v vrata. Vrata so lahko zaškripala in se odprla.

Prvi korak je bil storjen! Moravec je skočil nazaj v celico in odelo tako naravnal, da je bilo na prvi mah videti, kakor bi na postelji le kdo spal. To ga mogoče lahko reši.

Previdno je iz celice prisluhnil na hodnik. Vse je bilo tiho. S skrajno napetimi živci se je tiho kakor roparska zver splazil iz celice.

Celico je zaklenil za seboj in vrgl ključ z žico v posodo za umazano vodo.

(Dalje)

NAPISAL MIRKO BRODNIK

Srce v okovih

ROMAN

61

»Zora!«
»Vera!«
Oklenila se je je okrog vratu.
»Vera, tako sem srečna. Vera, da bi se že skoraj vrnil... Ne morem čakati...«
Besede so se ji trgale, sama ni vedela, kaj govori.

In potem je čula, kako ji je Vera nekaj pravila; kakor iz neznanе daljave so odmevale besede v njej.

»Vrne se, Zora, kmalu se vrne!«
Šli sta po vrtu.
»Vera, kaj naj storim?« se je takrat utrgalo iz nje. Nenadoma se je zavedla, da to ni njen dom. Zdelo se ji je, da izrablja naklonjenost svoje prijateljice, da tega ne bi več smela...

»Kaj naj storiš? Tu ostaneš in počakaš, da se vrne. Dolgo ne more biti več. Šest mesecev je preteklo, kar je bilo pismo oddano v Vladivostoku. Računala sem. Če bo imel srečo, utegne biti v enem ali dveh mesecih tu. Najkasneje v treh...«

»En mesec... dva... tri...« je šepnila. Tako dolgo še. In ona je mislila, da pride morda že v nekaj dneh. Tri mesece... Ali bo mogla tako dolgo strpeti? Nenadoma se ji je zazdelo, da ne bo mogla, da jo bo hrepenjenje. Čakanje strlo.

Tri mesece...
Tokrat je spet začula Verin glas.
»Zora, prej je pismonoša prinesel zate pismo. Če se ne motim, je od doma.«

»Kje ga imaš?« je brezbržno vprašala.
Ko ga ji je Vera dala, je šla v kuhinjo in strgala ovitek. Oče ji je pisal.

Draga hči!

Pred dnevi sem zvedel od tvojega moža, da si zapustila njegov in svoj dom. Čudil sem se tej novici — tako nenadoma je prišla, da sem bil pošteno presenečen. Kaj je bilo temu vzrok? Zakaj si pobegnila od njega?

Hotel sem sam to odkriti. Povprašal sem po tvojem možu in zvedel marsikaj, kar mi je bilo prej tuje. Čudne stvari, ki jih kar verjeti ne morem.

Če so resnične, je prav, da si to storila. V nekaj dneh te obiščem — saj mi boš povedala vse, kar ti teži srce. Tvoj oče sem, morda mi odkriti, kaj te boli.

Tedno mi je bilo največ za tvojo srečo — tudi zdaj.

Materi tvojega bega nisem omenil. Povedal ji bom, če boš sama to hotela.

Poljublja te tvoj

oče.

»Kako je dober!« je šepnila, ko je pismo prebrala. »Kako drugačen je, kakor sem si mislila...«

Potem je šla v svojo sobo in je napisala odgovor. Samo dve besedi:
»Pridi! — Zora.«

Pri večerji se je Vera spomnila Janezovih staršev in Brankove prošnje.

»Jaz pojdem tja in jim prinesem veselo vest!« se je Vinko ponudil.

»In jaz grem k Brankovemu očetu,« je tiho dejala Zora.

Drugo poglavje

STARI SLAVEC

Stara so že pretekla, kar je stari Slavec zvedel iz Verinih ust, da Branka ni več. In leta so se na njegovem licu postotterila. Gube, ki so se prej razorale njegovega obraza, so se še poglobile; bile so kakor pretrgane brez dna. Lasje, ki so bili prej skoraj črni, le tu pa tam prepleteni s srebrnimi nitmi, so postali beli kakor sneg. Hrbet, ki je prej zakrival težke križe, ki mu jih je naložil čas, se je upognil, kakor bi ga težilo

ogromno breme in ga tlačilo k zemlji, ki ga je klicala.

Bela hišica na hribu je osivela. Na poljih se je košatil osat. Brajda pred hišo se je razdivjala in postala neprodirna; spenjala se je po zidovih, kakor bi hotela radovednim očem zakriti sive stene.

Meta je pred dvema letoma umrla. Stari Miha je bil še pri hiši. S starim gospodarjem sta zdaj živela kakor sta vedela in znala.

Sultan se je postaral in se skoraj ni več ganil iz kota pod pečjo. Nič več niso mukala goveda v hlevu. Tudi konja ni bilo več pri jaslih.

Slavčeva domačija je stala ob robu prepada.

Ni mogla več zmagovati bremen, ki so jo tlačila. Davki so prihajali in zapadali. Posojila so prihajala in zapadala.

Že nekajkrat bi bil skoraj zapel boben. Toda Slavec je bil preponosen, da bi bil to dopustil. Najemal je posojila in preden se je zavedel, je bil tako globoko v dolgovi, da ni videl rešitve iz njih.

Tudi iskal je ni...

In vedel je: takrat, ko kmetija ne bo več njegova, ko jo bo moral zapustiti, jo bo zapustil za zmeraj. Svojega padca ne bo mogel prenesti. Počivati bo šel, tja v grob, k svoji ženi.

In vedel je: ta čas ni več daleč. Morda še nekaj tednov, morda še nekaj mesecev, če bo tako hotela usoda, potem...

Sprizajnil se je s to mislijo. Saj si je tako želel miru, želel si ga je odtlej, ko je zvedel, da Branka ni več.

Teh nekaj dni, ki so mu še ostali, je hotel preživeti v miru. Kakor nekdanj je hodil na solnce pred hišo, gledal je ostanke svojega blagostanja. Srce se mu je trgalo, kadar se mu je ustavil pogled na zapuščenih njivah, na izsekanih gozdovih, ki so hoteli z novo rastjo zakriti svoje goličave, kakor bi se jih sramovali, kakor bi mu očitali...

Nekoč so bili polni življenja, zdaj odmirajo, kakor odмира vse, kar je njegovega. In ko bodo umrli, umre on...

Gledal je pot, ki se je vila k njemu na hrib. Kakor pot usode se mu je zdela. Kar ni več Branka, ni bilo veselo vesti, ki bi mu jo bila prinesla. Samo žalost, samo bolečine...

Pobesil je glavo in se potopil vase.

In ko se je prebudil, je spet obvisel njegov pogled na koncu ceste, ki se je vila iz gozda, njegovega ubogega gozda. In videl je mlado ženo, ki je stopala navkreber.

Po kaj neki prihaja?

Skoraj nejevoljen je bil.

In zdaj je bila že čisto blizu.

Po kaj neki prihaja?

»Dober dan! Saj ste vi gospod Slavec?«

ga je vprašala, ko se je ustavila pri njem.

Pokimal je.

»Ali ne bišla v hišo?« je predlagala. In ko jo je začuden pogledal, je dodala:

»Veselo vest vam prinašam...«

»Veselo vest?« se mu je raskavo utrgalo iz grla. »Veselo vest? Zame ni več veselih vesti. Že dolgo ne.«

Toda ona je vztrajala.

»Veselo vest...«

In prišla ga je pod roko in šla z njim v hišo. Takrat šele se je domislil, da je niti ne pozna.

»Branko je bil moj zaročenec...« je tiho odgovorila na njegovo neizgovorjeno vprašanje.

Nič ni odvrnil. Le njegove mrtve oči so malo oživele, ko ji je pogledal v obraz.

Nemo je prikimala. Potem je sedla k nje-mu za mizo in mu rekla:

»Nikar se ne prestrašite...«

»Zakaj bi se prestrašil? Minili so časi, ko

me je še kaj moglo prestrašiti...«

»Bodite močni...«

Tako čuden, zaupanja poln je bil njen glas. Kaj neki pomenijo te zagonetne besede?

In potem je videl, kako je segla v torbico in vzela iz nje pismo, ki ga je položila preden na mizo.

»Tole pogledajte...«

S svojimi slabimi očmi je kakor v megli razločil debele, velike črke in potem se mu je nenadoma pogled zastrmel. Kakor mesečen je vstal izza mize in se opotekel k oknu. Tam so ležala njegova očala, stara, zaprašena, saj se jih ni dotaknil, sam ni vedel kako dolgo že.

»Moj bog, Branko... je pisal...«

Molče je prikimala.

»Da, Branko. Ni mrtev... Živi, vrne se. Tole pismo sem danes...«

Beseda ji je zastala. Stari Slavec je nenadoma zakrillil z rokami in se prijel za srce, iz grla se mu je izvil čudno hropeč glas, nato pa mu je glava težko udarila na mizo.

Skočila je k njemu.

»Kaj vam je?«

Toda Slavec je ni čul.

Stekla je iz sobe in na pragu poklicala. Iz hleva je počasi stopil stari hlapec.

»Kaj pa je?«

»Stopite noter! Gospodar...«

Ta beseda, še bolj pa njen glas sta mu povedala, da se je nekaj zgodilo. Soustil je vile na tla in okorno stekel proti hiši.

S strahom v srcu je Zora odprla vrata v izbo. Stari Slavec je slonel na mizi in težki ječaji so se mu trgali iz ust.

»Gospod Slavec!«

»Oča Matevž!«

Zora in hlapec sta poklicala v eno mazo.

Starec je dvignil glavo. Z zmešanim pogledom se je ozrl k njima, kakor da ju ne bi poznal.

»Gospod Slavec!«

Zdaj šele so oči oživele. Zavedel se je. Vstal je in z omahujočim korakom stopil k Zori.

»Ali je res? Moj Branko živi?«

»Res je...« je tiho potrdila. »Živi... Vrne se...«

Na mizi je ležalo Brankovo pismo. Segla je po njem in ga pobrala. Pod prstom je začutila nekaj mokrega. Solza. Očetova solza. Dvignila je pismo k ustnicam in solzo s poljubom izvila.

Potem je dala starcu roko.

»Vrne se...«

»Vrne se...« je ponovil za njo.

Počasi je stopila na prag, odprla vrata. Pozabila jih je zapreti za seboj.

Stari Matevž je gledal za njo, dokler ni izginila na beli cesti v dolini.

Tretje poglavje

DA REŠI DOM...

Dolgo je potreboval stari Slavec, da se je zavedel vsega pomena Zorinih besed. Sprva so se mu zdele kakor nebeška pesem, kakor mir, mir...

Šele potem ga je obšla zavest, da so življenje.

In še drugo spoznanje ga je obšlo. Z bistrimi očmi je hitel njegov pogled po dragi domačiji. Spet jo je videl vso. Videl je zapuščene njive, izsekane gozdove, podivjano brajdo, osivele stene in takrat ga je zgrabil strah za vse.

To, kar se mu je še pred nekaj minutami zdelo samo po sebi umevno, neizogibno, kar se mu je zdelo nužnost, ki ne more, ne sme iti mimo njega, ker je pot v mir, se ga je zdaj nenadoma oprijelo z grozo.

Če se sin vrne in najde tako domačijo...

Če se vrne in ne dobi svojega doma, če bo prišel po hribu in dobil v hiši tuje, sovražne obraze... Kaj bo rekel? Ali se ne bo sramoval svojega očeta, ali ga ne bo preklinjal?

S pobešeno glavo se je vrnil starec v hišo. Izza stare pratike na zidu — že štiri leta ni kupil nove — je z drhtečo roko potegnill pismo, ki so prihajala dan za dnem, pa jih še prebrati ni maral. Vedel je, kaj prinašajo...

(Dalje)

Zanimivosti

Lunav je zamrznil. Od 29. decembra je ladijski promet na reki Dunavu čisto ustavljen, ker je reka čisto zamrznila. Prekinjenje prometa zaradi zamrzlega Dunava ima precej neprijetne posledice zlasti za Nemčijo, ker ji zdaj ne morejo dovažati madžarske in rumunske pšenice in petroleja po vodni poti. Nemčija je zdaj navezana izključno na železnico, zlasti na železniško zvezo iz Rumunije preko Rusije in zasedene Poljske.

× **Varčevalni ukrepi v Nemčiji.** Za božične praznike si je lahko nabavil na predložitev posebnega odrezka na karti za oblačila vsak Nемец po eno kravato iz poljubnega blaga, ženske pa so lahko kupile na predložitev tega posebnega odrezka par nogavic iz naravne ali umetne svile. Ker so se dogajale zlorabe pri nabavljanju žalnih oblek, za katere ni potreba predložiti nakaznic za oblačila, smejo od 1. januarja dalje trgovci prodajati blago za žalne obleke, odnosno že izdelane žalne obleke samo na predložitev uradnega mrtvaškega lista. Po 1. januarju morajo žene ki pričakujejo otroka, prijaviti pri enem izmed galanterijskih trgovcev, če si bodo po porodu nabavile za svoja deteta otroške vozičke.

× **Kava iz domačih zelišč.** Odkar je nastala v Evropi vojna, je z dobavo kolonialnega blaga povsod križ. Tako je med drugim hitro zmanjkalo kave. Ker pa je to krepilo, ki se ga ljudje ne morejo kar tako odvaditi so zaželi ponekod iskati nadomestila. Tako poročajo iz Kanfanarja v Istri, da se je nekemu tamkajšnjemu kmetu posrečilo skuhati neke vrste umetno kavo iz zelišč, ki jih je nabral v domači okolici. Pravijo, da ima ta njegova nova pijača skoro enak vonj in okus kot prava kava. Njen iznajditelj pa se je hotel prepričati ali ni morda ta njegova pijača zdravju škodljiva. Zato jo je poslal v kemično delavnico v Pulju, naj jo pregledajo. Tam so baje ugotovili, da ima ta nadomestek precej sličnega v sebi kakor prava kava in da tudi ni prav nič škodljiv. Na vsak način je takšna iznajdba v teh hudih vojnih časih, ko si ne moremo in tudi ne smemo privoščiti vsega, kar bi si želeli, zelo dobrodošla.

× **Sredstvo proti magnetičnim minam.** Iz Londona poročajo, da je bilo izumljeno uspešno sredstvo proti magnetičnim minam, ki so ugonobile že toliko ladij. Posameznosti so tašne. Znano je samo to, da proti minam ne bodo uporabljali kakor doslej letal, temveč ladje. Te ladje so napravljene tako, da zanje ni nevarnosti.

× **Ulice s strehami.** Zatemnitveni ukrepi zaradi nevarnosti pred nemškimi letalskimi napadi so londonskim poslovnim ljudem na pravili doslej že mnogo škode. Na cestah prav ob glavnih poslovnih urah ni ljudi in prodaja je zavoljo tega nazadovala. Londonski mestni svet je prejel zdaj predloge, kako naj bi temu zlu odpomogli. Po teh predlogih naj bi hodniki najvažnejših poslovnih cest dobili strehe tako da bi mogli trgovine spet polno razsvetliti, ne da bi svetloba uhajala navzgor in izdajala mesto letalom. Za poskus bodo prekrili najprej pet kilometrov dolg odsek Oxfordske ulice. Stroške bodo nosili trgovci sami.

× **Cepljenje proti davici je podobno cepljenju zoper koze.** Že dolgo časa velja kot najučinkovitejši pripomoček zoper davico davični serum, ki ga je treba čimprej vcepiti bolniku. Ta način je dosegel gotovo velike uspehe, a navzlic temu se dogajajo še vedno primeri smrti zavoljo davice. Pred kratkim so zaradi tega poskusili uvesti namesto cepjenja po obolenju predhodno cepljenje otrok v ozemljih, ki jim preti nevarna bolezen. To zaščitno cepljenje je torej podobno cepljenju proti kozam. V Nemčiji so pred kratkim izvršili takšno cepljenje na velikem številu otrok. Uspehi so bili prav dobri, kajti število obolenj je naglo padlo.

× **Kako rase rastlinstvo pri nas in na severu.** Na daljnem severu rasejo rastline, enake našim, samo da zrastejo, odcvetejo in usah-

nejo v enem letu, medtem ko so pri nas iste rastline dvoletne ali celo večletne. Ta preseñetljiva razlika se pojasnjuje s tem, da so na severu dolgi dnevi, kar pospešuje razvoj nekaterih rastlin, to je tako zvanih dolgodnevnikih rastlin, ki potrebujejo za svoj razvoj mnogo dnevne svetlobe. Primer take rastline je kadulja. Na severu je enoletna, pri nas pa večletna. Pri nas so nekatere rastline dolgodnevne in kratkodnevne. Taka rastlina je zobnik. Pri kratkodnevem zobniku zadostuje dolgost naših dni, da se razvije in usahne še v istem letu, ko je vzkli. Pri dolgoletnem zobniku se razvijejo v prvem letu samo popki listov, cvetovi in plodovi se pa pojavijo šele v drugem letu. Naravoslovci so pa dognali, da tudi dolgodnevni zobnik cveti že v prvem letu, če cepimo nani list s popkom iz kratkodnevnega zobnika. To se ne da pojasniti drugače, kakor s tem, da prehaja iz cepljenega lista v rastlino tako zvani hormon, pospešujoč nastanek cvetov.

Popotnikova torba Smrtna žrtev pijanca

Brežice, decembra
V soboto popoldne se je zgledil upokojeni rudar 43letni Anton Škofca pri Ogorevcvih v Malem vrhu. Potrkal je in gospodarjeva žena Julijana, ki ga je spoznala po glasu, mu je odprla vrata. Prišel je v hišo in prisedel h gospodarju Francetu za mizo. Spoočetka sta se precej vinjeni gospodar Ogorevc Franc, ki je bil vse dopoldne kuhal žganje, in Škofca mirno pogovarjala. Ko pa je Škofca terjal neki dolg, odnosno zahteval žganje, ki mu ga naj natočijo v prineseno litrsko steklenico, se je vinjeni gospodar razburil in se pričel prerekat s Škofco.

Prestrašena žena, ki je poznala svojega močno razburilnega moža, je pograbila na postelji ležečega otročička in z njim zbežala iz hiše.

Ko je Škofca vztrajal pri svoji zahtevi, je razjarjeni Ogorevc pograbil dolg nož, ki je ležal na mizi, in dvakrat z vso silo zabodel Škofco. Molče se je Škofca prijel za prsi, šel proti izhodu in se pri pragu nezavesten zgrudil v mlaki krvi.

Videvi kaj je storil, je stekel Ogorevc k sosedu Rožmanu in mu povedal, da je zabodel Škofco. Ves pijan je Ogorevc še vraševal sosedu, ali naj Škofco do konca ubije ali na pusti takšnega kakršen je. Sosed mu je svetoval, naj se prijaví orožnikom in naj se vsaj po zločinu iztrezni in nudi svoji žrtvi pomoč, če bo kaj koristila. Potem ko se je Ogorevc vrnil domov, je Škofca že izdihnil.

Nesrečni Škofca zapušča ženo in tri nepreiskrbliene otroke. Podivjanega morilca so orožniki aretirali in izročili sodišču. Strahotni zločin, ki mu je botrovalo nesrečno žganje, se razburil prebivalstvo daleč na okoli.

Naši na tujem

Iz življenja ameriških rojakov

Cleveland, decembra.
V Lorainu je g. Milan Slaje, županik slovenske župnije sv. Cirila in Metoda, začel pouk slovenščine. Pouk je vsako sredo zvečer. V šolo se je vseslo že lepo število fantov in deklet, da bi se bolje naučili jezika svojih staršev.

V Sveanu je bil od avtomobila ubit rojak Franc Klemenčič, star 53 let. Pokojnik je bil doma v Žirovskega vrha pri Kranju na Gorenjskem.

V Jolietu je nenadno umrl Marko Nemančič v starosti 76 let. Pokojnik je bil doma iz Bele krajine. Nemančič zapušča štiri sinove in pet hčera.

V Lake County Homou je zadela srčna

kap Janeza Viderja. Pokojnik je štel 55 let. Doma je bil iz Grosuplja. V Clevelandu so umrli Franc Legat, star 35 let, doma iz Lesc. Franc Obljubek, star 45 let, doma s Primorskega, Josipina Fidlerjeva, rojena Plečeva, stara 70 let, doma iz Ljubnega, Terezija Kavškova, rojena Hauptmanova, stara 42 let, doma iz Št. Vida pri Stični, Marija Česnikova, stara 40 let, doma iz Palčičega pri Št. Petru na Notranjskem, Martin Gregoričič, star 78 let, doma iz Velikih Dul.

V Evelethu je umrl Andrej Markel v višoki starosti 95 let. Doma je bil iz okolice Kranjske gore na Gorenjskem.

V Johnstownu je 15-letni sin Ivana Zupana pasel kravo. Tisti dan je močno grmelo in treskalo. Fant je imel zaradi dežja razpet dežnik, v katerega je tresčilo in fanta nevarno poškodovalo.

V Clevelandu je umrl Franc Šaveli v starosti 54 let. Doma je bil iz Rudnika pri Kamniku in je bival v Ameriki 28 let. Zapušča sedem otrok in brata v New Yorku. Istotam je umrla Katarina Riharjeva v starosti 61 let. Zapušča soproga Franca, ki je doma s Horjula pri Vrhniki, dva sina in več sorodnikov. Pokojnica je bila doma v Polenah pri Konjicah na Štajerskem. Prav tako v Clevelandu so umrle v zadnem času še tri rojakinje. Tako Jerica Zakrajšek-Jamnikova, rojena Pirnatova v starosti 55 let. Bila je vdova in zapušča štiri hčere in sina. Doma je bila iz Slana pri Šmarju. Dalje je premnila Ana Prstav rojena Mavrova, stara 63 let. V Ameriki je bivala 33 let. Doma je bila iz Velikega Gabra pri Stični. Nenadno je umrla tudi Ivana Vintarjeva stara 65 let. V Ameriki je živela 42 let. Doma je bila iz Dolenje vasi pri Ribnici na Dolenjskem. Zapušča tri sinove, tri hčere in brata.

V Flintu je umrl Jože Agnič, star 74 let. Doma je bil iz okolice Črnomlja v Beli krajini in je pred okroglo 40 leti prišel v Ameriko. Poprej je dolgo bival na Calumetu. Zapušča dve hčeri in brata.

V Johnstownu je padel na Martina Logarja pri delu v premogovniku težak kamen in mu zlomil levo nogo. Pa tudi sicer je močno poškodovan po levi strani života.

V Springfieldu je umrla Albina Darovčeva v starosti 54 let. Doma je bila v Toplicah na Dolenjskem. Zapušča moža, dva sinova in štiri hčere.

V Yaleju je umrl Jože Demšar, star 62 let. Doma je bil iz Dobrave nad Škofjo Loko na Gorenjskem.

Pismo iz Nemčije

Gladbeck, januarja
Nekateri fantje in možje se čudijo, za kaj so se jim podaljšali potni listi le do aprila. Zato naj navedemo navodila, ki jih je dal naš konzulat iz Düsseldorfa. Vsebina teh navodil je v kratkem tale:

Vsak rojak, ki je potrjen za vojaka, ima čas do 25. leta odslužiti kadrski rok. Seveda se mu do te starosti potni list podaljša. Ko pa tak potrjenec stopi v 26. leto, se mu potni list odvzame ali pa mora pozneje k vojakom. Tu pridejo seveda vsi tisti slovenski državljani v poštev, ki so bili poučeni v Düsseldorfu.

Ako pa se potni list komu odvzame, se mu potem ne more podaljšati tako zvana osvobodilna listina (Befreiungsschein). Na ta način izgubi svoje delo in brez potnega lista ne sme bivati v Nemčiji. Zavoljo tega naj vsak svoje dolžnost pravočasno stori. Mnogo je takih vmes, ki so oženjeni in imajo otroke. Za te primere bi bilo nač. potrebno nekaj ukreniti. Vsekakor naj bi družine prejemale podporo za ta čas, ko bi bili možje pri vojakih.

Pozivamo vse rojake, ki še niso v društvu, da stopijo vani, ker društvo lahko zastopa samo člani in jim v marsikateri zadevi pomaga.

Dne 8. t. m. bosta naše društvo in Društvo kraljice Marije proslavili rojstni dan N. Vel. kraljice Marije. Hkratu bo božično obdarovanje mládčev v gostilni Rose. Začetek popoldne ob 3. uri. Pridite točno!

RADIO LJUBLJANA

od 7. do 14. januarja.

Nedelja, 7. januarja: 8.00: Jutrnji pozdrav. — 8.15: Sramel-kvartet »Stirje fantje«. — 9: Napovedi. — 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz frančiškanske cerkve. — 9.45: Verski govor (dr. Ignacij Lenček). — 10: Plošče. — 10.30: Koncert radijskega orkestra. — 12: Naši napovedi (plošče). — 12.30: Objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Akademski pevski kvintet. — 13.05: Kmetijska ura: Gnojišče, travnik in njiva (inž. Rado Lah). — 17.30: Adamičevi fantje igrajo; vmes balalajke in mandoline (plošče). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura. — 19.40: Objave. — 20: Operetna napevi (Ado Darian — tenor, prof. Šivic — klavirska spremljava in radijski orkester). — 21.30: Znani plesni orkestri (plošče). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Trio kitar (Prek, Privšek, Slovnik).

Ponedeljek, 8. januarja: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Plošče. — 12.00: Vsakemu nekaj (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 14.00: Poročila. — 18.00: Zdravstvena ura: Mladost in opojnine (dr. Anton Breclj). — 18.20: Salljapin poje balade (plošče). — 18.40: Staničeva šola in leto 1848. (dr. Jože Lovrenčič). — 20: Ljubljanski godalni kvartet. — 20.45: Operna glasba (radijski orkester). — 22: Napovedi, poročila. 22.15: Kvartet Fantje na vasi.

Torek, 9. januarja: 7.00: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Plošče. — 12.00: Mojstri harmonike (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13.00: Napovedi. — 13.02: Radijski orkester. — 14.00: Poročila. — 18: Vesele češke popevke (plošče). — 18.40: Poslanstvo mladine v našem času (dr. Stanko Gogala). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura. — 19.40: Objave. — 19.50: Deset minut zabave. — 20.00: Dvorak: Rusalika, fantazija po operi (plošče). — 20.20: Finžgar: Dekla Ančka, zvočna igra (izvajali bodo člani radijske igralske družine). — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Radijski orkester.

Sreda, 10. januarja: 7.00: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Plošče. — 12.00: Plošče. — 12.30: Poročila, objave. — 13.00: Napovedi. — 13.02: Plošče. — 14.00: Poročila. — 18.00: Mladinska ura: a) Smuška tehnika (Janko Zihel). b) Kaj pravita znanoj in tehnika (prof. Adlešič). — 18.40: Razvoj slovenske narodne zavesti (prof. Kocbek). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura. — 19.40: Objave. — 19.50: Zimski počitek narave (dr. Maks Vraber). — 20.00: Violinski koncert Fanike Brandl-Jevdjeničević (pri klavirju prof. Pavel Šivic). — 20.45: Operetni venčki (plošče). — 21.15: Pevski zbor »Grafika«. — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Kitaro bo igral Stanko Prek.

Četrtek, 11. januarja: 7.00: Jutrnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Plošče. — 12: Slovanska orkestralna glasba (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13.00: Napovedi. — 13.02: Harmoniko bo igral Edvard Kovač. — 14.00: Poročila. — 18.00: Radijski orkester. — 18.40: Slovenščina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura. — 19.40: Objave. — 19.50: Deset minut zabave. — 20.00: Reproduciran koncert simfonične glasbe. — 21.15: Samospeli Zorke Levičnikove (pri klavirju prof. Pavel Šivic). — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Radijski orkester.

Petek, 12. januarja: 7: Jutrnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Plošče. 11: Kramljanje z mladino (Miroslav Zor). — 12: Slovenska pesem in glasba (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13.00: Napovedi. — 13.02: Radijski orkester. — 14.00: Poročila. — 18: Pevska ura: Gospodniško gospodarstvo (Vica Peršuhova). — 18.20: Valčki (plošče). — 18.40: Francoščina (dr. Stanko Leben). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura.

— 19.40: Objave. — 19.50: O programu akademske skupine SPD (Karel Tarter). — 20: Klavirski koncert Jadvige Štrukelj-Požene-love. — 20.45: Koncert radijskega orkestra. — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Za tiste pete, ki se rade vrte (plošče).

Sobota, 13. januarja: 7.00: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Plošče. — 12.00: Plošče v venčku vam podamo, kaj v njem je, ne izdamo. — 12.30: Poročila, objave. — 13.00: Napovedi. — 13.02: Plošče v venčku vam podamo, kaj v njem je, ne izdamo. — 14.00: Poročila. — 17.00: Otroška ura: a) Pravljičice (Boltar-Ukmarjeva). b) Pavliha in njegova družina (lutkovna igrlica). — 17.50: Pregled sporeda. — 18: Radijski orkester. — 18.40: Pogovori s poslušalci. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura. — 19.40: Objave. — 20.00: O zunanji politiki (dr. Alojzij Kuhar). — 20.30: Koroško ženitovanje (pisar večer). — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Radijski orkester.

Za smeh in kratek čas

MERILO ZA LJUBEZEN

Zenka: »Čedalje manj me ljubiš. V začetku najinega zakona si mi rezal velike kose mesa, zdaj pa mi daješ čedalje manjše...«

Možek: »Veš, v začetku najinega zakona nisi znala tako dobro kuhati kakor zdaj...«

GLOBLJI RAZLOG

Neža: »Ne morem vam povedati, kako nervozna sem. Moj mož je bolan, pa moram noč in dan paziti nanj.«

Urša: »Kaj nimate strežnice?«

Neža: »Seveda jo imam, in prav zato moram paziti na moža...«

PREPROSTO

Gašper: »Kako je to, da si ti tako preprosto oblečen, a tvoja žena tako elegantno?«

Miha: »To je preprosto: moja žena se oblači po modi, jaz pa po svoji blagajni...«

OTROŠKA

»Jutri bo moj rojstni dan,« pripoveduje šestletni Jožek tujemu gospodu.

»Moj tudi,« meni gospod.

Jožek se silno začudi in reče: »Kako je neki potem mogoče, da ste vi tako veliki, a jaz tako majhen.«

PO KONCERTU

Pevka: »Ali ste opazili, da je moj glas zavzemal kar vso dvorano?«

Znanec: »Da, Zato je mnogo ljudi šlo iz dvorane, da je napravilo prostor.«

ZRTEV.

»Zdravnik je prepovedal moji ženi kuhati.«

»Kaj je bolna?«

»Ona ne, pač pa jaz.«

MALI OGLASI

Naslovi inserentov oglasov s šiframi ostanejo strogo tajni.

MLIN

na vodo v dobrem stanju kupiti takoj, ali tudi vzamem v najem. Weiss Ferdo, Stražnivrh, pošta Črnomelj.

DOLGOROČNA POSOJILA!

Če resno želite posojila, ga dobite pri slov. banki. Pojasnila daje Zastopstvo hranilne posojilnice »Moj Dom«, Gregorčičeva ulica 3, Celje. Priložite znamko za 3 din.

V najem se odda

odnosno tudi prodaja sredi trga Podčetrtke enonadstropna hiša z gostilno in pekarno, hlev, vrt, prostrano dvorišče (lastni studenec s stalno pitno vodo) in gozdna parcela izven trga. Ponudbe na naslov: Posojilnica na Dolu pri Hrastniku.

Šibkejši socialni sloji (kmetje, delavci) se zavarujejo pri domači zavarovalnici

„DRAVA“

Maribor, Aleksandrova c. 14-I.

Zavaruje za primer smrti, doživetja, dote in rente (penzije, preužitka). — Sprejemajo se v vseh krajih spretne osebe (moški in ženske) kot krajevni zastopniki. Javite se čim prej.

NOVOST!

SAMO
DIN 49.50

št. 62.300 Anker-ura
pravi švicarski stroj.
Dobra kvaliteta, lep
kromiran okrov
• pisмено garancija

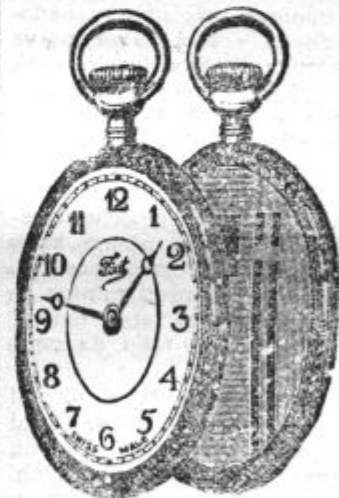
Din 49.50

št. 62.301 ista
svetiljenimi kazalci
in številčnico

(Radium)

Din 59.50

Zahtevajte cenik in
vam ga pošlje za-
stoj in poštne
prosto

H. Suttner

Ljubljana 6
Lastna protokollirana
tovarna ur v Avst.

NOV REDILEN RPAŠEK

»REDIN« za prašiče —
vsak kmetovalec si lahko
hitro in z majhnimi stroški
zredi svoje prašiče.
Zadostuje že 1 zavitek za
1 prašiča ter stane 1 zav.

6 din. po pošti 12 din, 3 zav. po pošti 24 din,
4 zav. po pošti 30 din. Mnogo zahvalnih pism.
Prodaja drogerija KANC, Ljubljana, Židovska ul.

MOSTOVA ESENCA „MOSTIN“

Z našo umetno esenco
Mostin si lahko vsakdo z
majhnimi stroški pripravi
izborni, obstojno in zdravo
domačo pijačo. Cena
1 stekla za 150 litrov din
20.—, po pošti din 35.—,
2 steklenici po pošti din
55.—, 3 steklenice po
pošti din 75.—

Pazite, pravi »Redine« in »Mostine« se dobi samo z
gornjo sliko in ga prodaja za kranski del Slove-
nije drogerija KANC, Ljubljana, Židovska ul. 1 a,
Za štajerski del Slovenije in Prekmurje pa samo
drogerija KANC, Maribor, Gosposka ulica 34.